Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

JERUZALÉMSKÁ 1283/9

110 00 PRAHA 1 – NOVÉ MĚSTO

ČESKÁ REPUBLIKA

Workshop k výzkumnému úkolu institucionální podpory 08-2020-VÚBP Problematika nelegální práce s důrazem na pracovněprávní aspekty a související zajištění BOZP (W)

Název W: Aktuální otázky nelegální práce a zaměstnávání cizinců v ČR

Termín: 23. 11. 2022

Číslo výzkumného úkolu: 08-2020-VÚBP

Název výzkumného úkolu: Problematika nelegální práce s důrazem na pracovněprávní aspekty a související zajištění BOZP

Hlavní řešitel: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Spoluřešitel: Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.

© 2022

Tento výsledek byl finančně podpořen z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na léta 2018–2022 a je součástí výzkumného úkolu **08-2020-VÚBP Problematika nelegální práce s důrazem na pracovněprávní aspekty a související zajištění BOZP**, řešeného Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i., ve spolupráci s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i., v letech 2020–2022.

Zápis z workshopu

Termín: 23. 11. 2022, 10:00 – 13:30

Lektoři osobně VÚBP, v. v. i. (místnost č. 213), účastníci online prostřednictvím aplikace MS Teams

Účastníci: dle prezenční listiny přednášejících (příloha č. 2), účastníci on-line (příloha č. 3)

Workshop se uskutečnil v rámci projektu institucionální podpory 08-2020-VÚBP Problematika nelegální práce s důrazem na pracovněprávní aspekty a související zajištění BOZP. Na workshopu vystoupili jako přednášející členové řešitelského týmu VÚBP a ÚSP – doc. JUDr. Martin Štefko, Ph.D., JUDr. Štěpán Pastorek a Ing. Jana Ranglová. Z externích odborníků vystoupila JUDr. Jitka Hejduková, CSC. ze Svazu průmyslu a dopravy ČR, Mgr. Dalimila Solnická ze Státního úřadu inspekce práce, JUDr. Bc. Veronika Víchová a Mgr. Josef Stehlík z Kanceláře veřejného ochránce práv.

Workshop se zabýval aspekty nelegální práce v souvislosti s aktuálními změnami pobytových oprávnění pro cizince ze třetích zemí a s pobytem občanů Ukrajiny v režimu dočasné ochrany. Účastníci workshopu byli z řad odborné veřejnosti – především zaměstnanci Státního úřadu inspekce práce a oblastních inspektorátů práce, dále Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Úřadu práce ČR, Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., neziskových organizací, které se zabývají cizineckou problematikou, zástupci zaměstnavatelů a dalších organizací.

Přílohy:

Příloha č. 1 – Pozvánka + program

Příloha č. 2 – Prezenční listina přednášející

Příloha č. 3 – Prezenční listina účastníci

Příloha č. 4 – Prezentace

Zapsala: 23. 11. 2022, Ing. Jana Ranglová

Workshop k výzkumnému úkolu institucionální podpory

08-2020-VÚBP Problematika nelegální práce s důrazem na pracovněprávní aspekty a související zajištění BOZP

AKTUÁLNÍ OTÁZKY NELEGÁLNÍ PRÁCE A ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

23. 11. 2022, 10:00 – 13:15 h

Workshop se uskuteční online formou. Přihlášenému účastníkovi bude zaslán s předstihem mail s pokyny k připojení. Účast na workshopu je bezplatná.

10:00 – 10:30 I **Aktuální otázky pobytových oprávnění zaměstnanců pocházejících ze třetích zemí**
JUDr. Štěpán Pastorek, Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

10:30 – 11:00 I **Odpovědnost zaměstnavatele za úrazy subdodavatelů ve vazbě na § 101, odst. 5 zákoníku práce**
doc. JUDr. Martin Štefko, Ph.D., Ústav státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i.

11:00 – 11:20 I **Dopad výkonu nelegální práce na pobytové oprávnění cizince a problematické aspekty změny zaměstnavatele** Mgr. Josef Stehlík, Kancelář veřejného ochránce práv

11:20 – 11:40 I **Právní úprava dočasné ochrany se zaměřením na zaměstnávání**
JUDr. Bc. Veronika Víchová, Kancelář veřejného ochránce práv

12:00 – 12:20 I **Zaměstnávání cizinců ze třetích zemí mimo EU včetně cizinců v režimu dočasné ochrany z pohledu zaměstnavatelů** JUDr. Jitka Hejduková, CSc., Svaz průmyslu a dopravy ČR

12:20 – 12:50 I **Zkušenosti orgánů inspekce práce z realizace kontrol zaměřených na pracovní podmínky držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny** Mgr. Dalimila Solnická, Státní úřad inspekce práce

12:50 – 13:00 I **Představení výstupu projektu VÚBP – webové stránky Práce cizinců v ČR a Práce občanů EU v ČR**
Ing. Jana Ranglová, VÚBP, v. v. i.

13:00 – 13:15 I **Diskuze a závěr**

I V případě zájmu se, prosím, přihlaste pomocí tohoto odkazu I Kontaktní osoba: Ing. Jana Ranglová, mail: ranglova@vubp.cz I

WORKSHOP Aktuální otázky nelegální práce a zaměstnávání cizinců v ČR

23. 11. 2022 10:00 – 13:30

Prezenční listina – přednášející

Jméno, příjmení, titul	**Organizace**
JUDr. Jitka Hejduková, CSC.	Svaz průmyslu a dopravy ČR
doc. JUDr. Martin Štefko, Ph.D.	Ústav státu a práva AV ČR
JUDr. Bc. Veronika Víchová	Kancelář veřejného ochránce práv
Mgr. Dalimila Solnická	Státní úřad inspekce práce
Mgr. Josef Stehlík	Kancelář veřejného ochránce práv
JUDr. Štěpán Pastorek	Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
Ing. Jana Ranglová	Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Workshop Aktuální otázky nelegální práce a zaměstnávání cizinců v ČR 23.11.2022 - Prezenční listina účastníci

Jméno	Příjmení	titul	Organizace
Martina	Kroupová	Ing. Bc.	Svaz průmyslu a dopravy ČR
Lucie	Kučerová	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Helena	Václavíková	Ing.	Státní úřad inspekce práce
Veronika	Janíčková	Bc. DiS.	Státní úřad inspekce práce
Markéta	Mísařová	Ing.	Státní úřad inspekce práce
Petr	Němec	DiS.	Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Milena	Schleissová		Státní úřad inspekce práce
Pavlína	Černíková	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Ústecký a Liberecký kraj
Věra	Králová	Ing.	Oblastní inspektorát práce Plzeň
Ivana	Mayerová	Ing.	Oblastní inspektorát práce Plzeň
Ladislava	Veselá		Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích
Petr	Tengler	Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Michal	Pitař	Mgr.	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.
Andrea	Veselá	Mgr.	MPSV
Kateřina	Němečková	Mgr.	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.
Kateřina	Hrubá	Bc.	VÚBP, v. v. i.
Šarlota	Šarláková	Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Lubomíra	Rjabojová		Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Alena	Martinková		AEV, spol. s r.o.
Richard	Ščerba	Ing. MBA	Národní knihovna České republiky
Leona	Hartmanová	Mgr.	Integrační centrum Praha o.p.s.
Zdeněk	Blažek	Mgr.	Integrační centrum Praha o.p.s.
Petr	Kolář	Mgr.	Státní úřad inspekce práce

Ilona	Moravcová		Státní úřad inspekce práce
Jaroslava	Rudolfová		VÚBP, v. v. i.
Anna	Cidlinová	Ing. Ph.D.	VÚBP, v. v. i.
Danica	Schebelle	Mgr.	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
Ludmila	Okáčová	Ing.	Státní úřad inspekce práce
Zuzana	Petrželková	DiS.	ProfiOdpady s.r.o.
Nella	Ulíková	Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
Martin	Šafář	Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
Luděk	Linhart	Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
Eva	Boučková	Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
Jaroslav	Dolejší	Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
Jiří	Schneider	Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
Michal	Neubauer	Mgr. Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
Miroslava	Zdrůbecká		NOEL - PLUS CV spol. s r.o
Miloslav	Hauser		ASARKO s.r.o.
Věra	Prokešová		ROSTĚNICE, a.s.
Pavla	Kotzurová	Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Pavla	Hermannová	Bc.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Ivana	Janíčková	Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Kateřina	Pěluchová	DiS.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Markéta	Michalíková	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Soňa	Nekvapilová	Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě

Jaroslav	Nevrlý	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Radek	Havran	Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Lenka	Navrátilová Filipová	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Michaela	Ženatá	Ing. Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Iveta	Kubíková	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Jiří	Grochal	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Lucie	Pištěková	Bc.	KOVOSVIT MAS MANAGEMENT a.s.
Pavlína	Cejpková	Ing.	F.X. Meiller Slaný s.r.o.
Petr	Neuman	Bc. DiS.	Úřad práce
Ludmila	Hájková	Mgr.	Státní úřad inspekce práce
Kristýna	Němejcová	Mgr.	Státní úřad inspekce práce
Šárka	Škopková	Mgr.	Státní úřad inspekce práce
Markéta	Soldátová	JUDr.	Státní úřad inspekce práce
Hana	Zezulová	JUDr.	Státní úřad inspekce práce
Soňa	Krejčová	JUDr.	Státní úřad inspekce práce
Markéta	Trůblová	Mgr.	Státní úřad inspekce práce
Marta	Kadlecová	Bc.	Státní úřad inspekce práce
Jana	Petrášková	Bc.	Státní úřad inspekce práce
Jiří	Šíma	Mgr.	Státní úřad inspekce práce
Marcel	Juráň	DiS.	Státní úřad inspekce práce
Zdeněk	Richtr	Bc.	Státní úřad inspekce práce
Jana	Součková	Ing.	Státní úřad inspekce práce
Hana	Vaňková	Bc.	Personal fabric - agentura práce, a. s.
Dana	Halmová	Bc.	Státní úřad inspekce práce
Jitka	Litchtenbergová	Mgr.	Státní úřad inspekce práce
Jitka	Dokoupilová	Ing.	Sněžník a.s.

Milada	Dittrichová	Mgr.	Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
Jana	Voráčová		Metal Produkt Servis Praha, s.r.o.
Pavel	Hupka	Ing. MBA	AGROSTROJ Pelhřimov, a.s.
Šárka	Novotná	Ing.	Integraf, s. r. o.
Jana	Večeřová Sasynová	Mgr. Bc.	Oblastní inspektorát práce Ostrava
Jana	Burdová	Ing.	Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Jana	Fikrlová	Bc.	Státní úřad inspekce práce
Blanka	Furi		Státní úřad inspekce práce
Petr	Hlaváč		Státní úřad inspekce práce
Eva	Honigová		Státní úřad inspekce práce
Hana	Kloudová		Státní úřad inspekce práce
Eva	Kmochová		Státní úřad inspekce práce
Zuzana	Richterová		Státní úřad inspekce práce
Bronislava	Sattlerová		Státní úřad inspekce práce
Jaroslav	Volák		Státní úřad inspekce práce
Ivana	Matuscinová		Státní úřad inspekce práce
Andrea	Ciliaková		Státní úřad inspekce práce
Jana	Nováková		Státní úřad inspekce práce
Radek	Sýkora		Státní úřad inspekce práce
Jolana	Benešová		Státní úřad inspekce práce
Jitka	Mírovská		Státní úřad inspekce práce
Jana	Řápková		Státní úřad inspekce práce
Božena	Svobodová		Státní úřad inspekce práce
Kateřina	Výšinová		Státní úřad inspekce práce
Lucie	Šístková		Státní úřad inspekce práce
Julie	Kabrtová		Státní úřad inspekce práce
Sandra	Mach		Státní úřad inspekce práce
Emil	Konášek		Státní úřad inspekce práce
Lenka	Zajícová		Státní úřad inspekce práce
Jeroným	Děkan	Mgr. Ph.D.	MPSV
Gabriela	Sypko	Mgr.	Státní veterinární správa
Radek	Lant	Ing.	Státní úřad inspekce práce
Denisa	Divišová		Hofmann Wizard s.r.o.
Renata	Sedláčková		OSVČ
Miroslav	Hes		Státní úřad inspekce práce
Jan	Kubát		VÚPSV, v. v. i.
Hana	Dědková		Státní úřad inspekce práce
Mirka	Petřík		Státní úřad inspekce práce
Renata	Kaufmanová		Státní úřad inspekce práce

VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

PREZENTACE Z WORKSHOPU AKTUÁLNÍ OTÁZKY NELEGÁLNÍ PRÁCE A ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

On-line, 23. 11. 2022

AKTUÁLNÍ OTÁZKY POBYTOVÝCH OPRÁVNĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ POCHÁZEJÍCÍCH ZE TŘETÍCH ZEMÍ

23. 11. 2022

JUDr. Štěpán Pastorek

OBSAH PREZENTACE

1. Výchozí úvahy
2. Cíle právní úpravy zaměstnaneckých karet – směrnice 2011/98/EU
3. Změny v zákoně o pobytu cizinců mezi lety 2017 a 2021
4. Problematické situace u držitelů zaměstnaneckých karet
5. Úvahy de lege ferenda

VÝCHOZÍ ÚVAHY

- Důraz na praktické dopady právních předpisů do každodenního života cizinců i zaměstnavatelů
- Zákonná úprava + rozhodnutí správních soudů – má cizinec (adresát normy) vůbec možnost se s nimi srozumitelným způsobem seznámit? Je schopen aplikovat je na svůj případ?

SMĚRNICE 2011/98/EU

- Zaměstnanecká karta byla zavedena směrnici 2011/98/EU o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě
- Mezi cíle směrnice patří:
  1. Zjednodušení
  2. Harmonizace pravidel
  3. Spravedlivé a rovné zacházení
  4. Uznat, že tito státní příslušníci třetích zemí přispívají hospodářství Unie svou prací a daňovými odvody, ustanovení směrnice mají sloužit jako ochrana
- Transponována do ZoPC zákonem č. 101/2014 Sb. s účinností od 24. 6. 2014 – důvodová zpráva:
- ***„Zavedením zaměstnanecké karty tak dojde i ke snížení administrativní zátěže u cizinců, kteří hodlají, resp. budou na území České republiky pobývat za účelem zaměstnání."***

ZMĚNY ZÁKONA O POBYTU CIZINCŮ A ZK

1. Od 15. 8. 2017 „**první zlom**“ – účinnost zákona č. 222/2017 Sb.
   - Zaveden institut nespolehlivého zaměstnavatele – § 178f ZoPC
   - Zaveden § 63 – zánik ZK *ex lege*
     - Pozměňovací návrh poslance
2. Od 31. 7. 2019 „**druhý zlom**“ – účinnost zákona č. 176/2019 Sb.
   - Zaveden proces oznámení o změně zaměstnavatele u držitelů duální ZK, nemožnost 6 měsíců změnit ZL
     - Opět pozměňovací návrh poslance
3. Od 2. 8. 2021 „**třetí zlom**“ – účinnost zákona č. 274/2021 Sb.
   - V § 168 odst. 1 zákona o pobytu cizinců výslovně uvedeno, že ustanovení částí druhé a třetí správního řádu se nevztahují na řízení podle § 42g odst. 7 až 11 zákona o pobytu cizinců
     - Opět pozměňovacím návrhem poslance, tentokráte úplně bez zdůvodnění

OZNÁMENÍ O ZMĚNĚ ZAMĚSTNAVATELE

Několik úvah k procesu oznámení o změně zaměstnavatele

- **V praxi OAMP podniká kroky nad rámec pouhého „sdělení“ podle části čtvrté SŘ**
  - Kontaktování zaměstnavatelů k vyjasnění skutečností
  - Vyžadování dodatečných dokumentů – např. dohody o ukončení pracovního poměru
- **Dokládání náležitostí v originále**
  - Doložení originálů dokumentů k prvnímu „nekompletnímu“ oznámení – jak úspěšně podat oznámení znovu?

OZNÁMENÍ O ZMĚNĚ ZAMĚSTNAVATELE

- **Opakované podání oznámení za situace, kdy dojde v mezidobí k vyhovění prvně zaslanému**
  - Co s později zaslaným oznámením?
- **Formulář oznámení o změně zaměstnavatele může být matoucí**
  - Zejména co se týká určení data, do kdy musí být doručen MVČR
  - Bod 6 formuláře stanoví: *„Toto oznámení musí být **podáno** nejpozději 30 dnů předtím, než se má plánovaná změna uskutečnit.“*
  - Poučení na str. 1 formuláře stanoví: *„Změnu jste povinen **ohlásit** 30 dnů předtím, než změna nastane.“*
  - Zákon v § 42g odst. 7 říká: *„…povinen **oznámit** ministerstvu nejméně 30 dnů před takovou změnou.“*
  - Zásadní je i **problematika jazykových mutací a přesnost jejich překladu** – je vždy jasné, že formulář musí být **nejpozději 30 dnů přede změnou doručen** na MVČR?
    - Angličtina: *„This notification must be submitted at least 30 days before…“*
    - Ruština: *„Вы обязаны сделать официальное извещение об изменении за 30 дней до того, как изменение произойдет“* – „Jste povinni učinit formální oznámení 30 dní před provedením změny“

OZNÁMENÍ O ZMĚNĚ ZAMĚSTNAVATELE

- **Doručení oznámení do uplynutí 60 dnů po ukončení předchozího pracovněprávního vztahu**
  - Problematika doručování písemností na MVČR, pokud je zasíláno poštou – viz dále
  - Nemožnost z kapacitních důvodů činit úkony včas na pracovištích MVČR
  - Jedná se o dobu, nikoliv o lhůtu - nesrozumitelné pro adresáty právních norem
    - Na webových stránkách MVČR je informace, že cit.: *„Pokud však cizinec do uvedených 60 dnů změnu zaměstnavatele nebo pracovního zařazení Ministerstvu vnitra neoznámí, platnost jeho zaměstnanecké karty uplynutím 60. dne zanikne. Pokud v této* ***DOBĚ*** (zvýraznění tučně doplněno) *cizinec takovou změnu oznámí, platnost zaměstnanecké karty zanikne jen v případě, že nebudou splněny zákonné podmínky pro takovou změnu, nejpozději však uplynutím doby platnosti zaměstnanecké karty.“*
    - Dá se s určitostí hraničící s jistotou pochybovat, že průměrnému cizinci postačí k porozumění právní úpravě skutečnost, že je v textu slovo *doba* kapitálkami.

OZNÁMENÍ O ZMĚNĚ ZAMĚSTNAVATELE

- **Jaké skutečnosti podléhají oznámení o změně?**
  - Změna zaměstnavatele
    - Koupě závodu? Přeměny obchodních společností?
  - Změna pracovního zařazení
    - Co je „pracovní zařazení“?
    - Pracovní zařazení vs. druh práce – jedná se o totožné kategorie?
  - Změna místa výkonu práce
    - Problematika hlášení místa výkonu práce při zařazování pozice do CEVPM

OZNÁMENÍ O ZMĚNĚ ZAMĚSTNAVATELE

- **Kdy může cizinec změnit zaměstnavatele a učinit oznámení o změně?**
  - *„Změnit zaměstnavatele je držitel zaměstnanecké karty oprávněn nejdříve 6 měsíců od právní moci rozhodnutí o vydání zaměstnanecké karty.“ (§ 42g odst. 7 ZoPC)*
    - Změnit ano, ale co když pošle oznámení dříve?
    - Web MVČR: *„Změnu je **možné oznámit** nejdříve po šesti měsících od převzetí první zaměstnanecké karty, tedy nejdříve po šesti měsících trvání prvního pracovněprávního vztahu.“*
    - Formulář oznámení: *„Změnu zaměstnavatele **nelze ohlásit**, pokud neuplynulo 6 měsíců od převzetí Vaší první zaměstnanecké karty.“*
    - Stanovisko MVČR: *„V praxi tedy **může doručit** oznámení sice cizinec dříve než šest měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí o vydání zaměstnanecké karty, ovšem za učiněné bude toto oznámení moci být považováno **pouze tehdy, uplyne-li šestiměsíční lhůta stanovená zákonem ve třiceti dnech následujících po jeho doručení**.“*

OZNÁMENÍ O ZMĚNĚ ZAMĚSTNAVATELE

- **Kdy může začít cizinec po souhlasném sdělení vykonávat práci?**
  - Formulář žádosti: *„Začít pracovat na shora uvedeném pracovním místě můžete až v okamžiku, kdy Vám nebo zaměstnavateli bylo oznámeno splnění zákonných podmínek, a to nejdříve dnem uvedeným v tomto oznámení.“*
  - Odpovídá to ale požadavkům praxe?
  - A co když se MVČR ve lhůtě 30 dnů k oznámení nevyjádří?
- **Je zjednodušení – neprokazování odborné způsobilosti – skutečně žádoucí?**
  - Chceme, aby povolání s nezbytnými specializovanými znalostmi vykonávali pokrývači/chceme, aby na komplexních stavbách pracovali doktoři?

ZMĚNA ZAMĚSTNAVATELE A AGENTURNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ

- Současná právní úprava § 42g odst. 7 ZoPC:
  - *„Držitel zaměstnanecké karty vydané podle odstavce 2 dále není oprávněn změnit zaměstnavatele nebo nastoupit na pracovní pozici, bude-li budoucím zaměstnavatelem* ***agentura práce****.“*
  - Pomineme to, že současné nastavení duálních ZK ve vztahu k agenturním zaměstnancům popírá samotnou podstatu agenturního zaměstnávání – vykrytí dočasné potřeby práce

ZMĚNA ZAMĚSTNAVATELE A AGENTURNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ

- Nemožnost zaměstnat cizince s duální ZK ani jako **kmenové zaměstnance** agentury práce
- Současná právní úprava ZoPC zcela opomíjí, že agentura práce nemusí být pouze subjekt, který má povolení ke zprostředkování zaměstnání podle § 14 odst. 1 písm. b) ZoZ
  - Předpokládám, že hlavním důvodem omezení změny zaměstnavatele na agenturu práce je to, že by se měl obecně omezovat počet agenturních zaměstnanců – **v odůvodnění poslaneckého pozměňovacího návrhu k tomu není řečeno nic**
  - V ČR nyní 2102 agentur práce z toho 1113 agentur s výše uvedeným povolením, **tedy 989 agentur nezaměstnává fyzické osoby za účelem výkonu jejich práce pro uživatele**
  - Těmto 989 subjektům je znemožněno získat jako kmenové zaměstnance cizince se ZK (kromě prvodržitelů ZK)!
    - Nerovné postavení na trhu ve srovnání se subjekty, které takové cizince zaměstnat mohou?

ZMĚNA ZAMĚSTNAVATELE A AGENTURNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ

- <u>Co s koupí závodu?</u>
  1. Agentura práce koupí závod agentury práce
  2. Agentura práce koupí závod „neagentury práce“
  - Zdánlivě rozdílné situace, ale stejný výsledek
  - Pro cizince však nikoliv – v případě ad 1) byli už zaměstnanci agentury práce, v případě ad 2) nikoliv a teprve účinností koupě se jimi stanou a nelze je dočasně přidělit k uživateli
  - **Jedná se o obcházení zákona?**

INSTITUT NESPOLEHLIVÉHO ZAMĚSTNAVATELE

- Pokud je zaměstnavatel označen jako nespolehlivý, pak se:
  - podle § 46 odst. 6 písm. d) ZoPC zaměstnanecká karta neudělí žádnému cizinci, který ve vztahu k takovému zaměstnavateli o její vydání žádá
  - již pracujícím držitelům zaměstnanecké karty se podle § 44a odst. 11 ZoPC její platnost neprodlouží a
  - případně se jim podle § 46e odst. 1 ZoPC platnost zaměstnanecké karty rovnou zruší
- Kromě „jasných“ situací, kdy ZL dostane pravomocně pokutu za výkon nelegální práce tady je spousta dalších kontroverznějších situací, kdy je ZL nespolehlivý:
  - **Bezdlužnost** – bezvýjimečná
  - **Skutečné sídlo ve veřejných rejstřících**

INSTITUT NESPOLEHLIVÉHO ZAMĚSTNAVATELE

- Skutečné sídlo:
  - Sídlo, kde jsou přijímána zásadní rozhodnutí týkající se obchodního vedení, případně, kde se schází vedení společnosti.
  - Problematické ze třech důvodů:
    1. Znemožňuje vydávání zaměstnaneckých karet zaměstnavatelům, kteří využívají tzv. virtuálních sídel, čímž klade opět neúměrné nároky na cizince, který by měl v důsledku shora uvedeného před podáním příslušných žádostí zjišťovat, kde skutečně dochází k přijímání rozhodnutí vedení společnosti a zda toto místo odpovídá stavu zapsanému ve veřejném rejstříku
    2. ZoPC de facto definuje pojem skutečné sídlo zaměstnavatele, což u právnických osob nečiní ani OZ (viz § 137 OZ).
    3. Zaměstnavatelem mohou být i fyzické osoby – nepodnikatelé, kteří sídlo nemají (viz § 37 odst. 1 písm. a) ZP).

INSTITUT NESPOLEHLIVÉHO ZAMĚSTNAVATELE

- Definice nespolehlivého zaměstnavatele podle § 178f ZoPC má podle odůvodnění poslaneckého pozměňovacího návrhu odpovídat tzv. skryté agentuře práce
- = **s agenturním zaměstnáním (ani s tím nelegálním) nemá však vůbec nic společného**
- Právní úprava je navíc relevantní pouze ve vztahu k zaměstnaneckým kartám, když na zaměstnávání cizinců s vydaným povolením k zaměstnání nedopadá.
  - § 99 ZoZ stanoví kategorie cizinců, kterým nemůže být povolení k zaměstnání vydáno. Tyto kategorie však neodpovídají definici nespolehlivého zaměstnavatele dle § 178f ZoPC.
  - = Mnoho zaměstnavatelů, kteří jsou „nespolehlivými“ ve smyslu ZoPC, může pro své zaměstnance zařídit vydání povolení k zaměstnání dle ZoZ.

ROZLIŠENÍ MEZI DUÁLNÍ A NEDUÁLNÍ ZK

- Nemožnost z dokladu rozlišit, zda je ZK vydána v duálním či neduálním režimu

ÚVAHY DE LEGE FERENDA

1. Oznámení o změně zaměstnavatele – úprava opět ve formě správního řízení podle části druhé a třetí správního řádu
   - Sice by to nebylo tak flexibilní, ale možnost doplnění žádosti, odstranění vad (v praxi se stejně děje i nyní), jasné procesní postavení cizince umožňující nápravu případných nedostatků správního řízení (nyní jen podnět k zahájení přezkumného řízení, problematické), **znovuzavedení v souladu se směrnicí**
2. Minimálně však poučení cizince o možnosti podání správní žaloby proti negativnímu sdělení a jak se zachovat při řešení pobytového oprávnění po dobu soudního řízení
3. Přepracovat institut zániku platnosti zaměstnanecké karty *ex lege* v případě sdělení o nesplnění podmínek pro změnu zaměstnavatele po uplynutí lhůty 60 dnů po skončení předchozího pracovněprávního vztahu (problém zpětného zániku platnosti pobytového oprávnění)
4. Jasně stanovit rozlišení v přístupu k agenturám práce, které by přidělovaly zaměstnance – cizince – k uživateli a agenturami práce, které by cizince využívaly jako kmenové zaměstnance
5. Odstranění/zkrácení šestiměsíční lhůty po vydání zaměstnanecké karty, kdy nelze změnit zaměstnavatele

DĚKUJI ZA POZORNOST!

Štěpán Pastorek

pastores@prf.cuni.cz

Právo zraněného nelegálního cizince na žalobu na náhradu újmy přímo vůči odběrateli služeb

Martin Štefko

Kdo to zaplatí?

- volbu provádí poškozený/pozůstalí (NS ze dne 24. září 1968, sp. zn. 3 Cz 36/68): *Sama možnost uplatnění nároku na náhradu škody proti organizaci, u níž je poškozený v pracovním poměru, podle ustanovení zákoníku práce o odškodňování pracovních úrazů nebrání tomu, aby poškozený uplatnil úspěšně nárok na náhradu škody proti jinému odpovědnému subjektu podle ustanovení občanského zákoníku o odpovědnosti za škodu.*

  - přímý škůdce (vlastník budovy, vedoucí práce/zásahu, útočník)
  - v pracovněprávním vztahu zaměstnavatel (není-li exces)
  - v trestním řízení obviněný/obžalovaný/odsouzený (KS Ústí nad Labem sp. zn. 11 C 331/2006 protiprávní jednání se připisuje)
  - ve správním řízení činnost nařídil HZS
  - Náklady řízení žalobce neplatí, ale zjevně přemrštěné náklady (*21 Cdo 1990/2016)*

Náhrada škody

- zásada plné náhrady újmy
  - bolestné
  - ztížení společenského uplatnění
  - ztráta na majetku/renta
  - účelně vynaložené náklady na léčení
  - ostatní/duševní útrapy

  - kolik určuje správní orgán/soud v trestním/správním/civilním řízení

- Okresní soud v Chomutově pod sp. zn. 9 173/2000 došlo ke zranění zaměstnance, v jehož důsledku došlo ke: „*kontusi mozku s edémem pravé hemisféry a s útlakem předního rohu pravé postranní komory. Zraněný zaměstnanec se následně podrobil oboustranné trepanaci lebky.*“ Zaměstnanci byl přiznán invalidní důchod, protože již nebyl schopen výdělečné činnosti. Okresní soud v Chomutově přiznal zaměstnanci zvýšení bolestného o trojnásobek na 56 700 Kč a zvýšení ztížení společenského uplatnění na 40 500 Kč x **dnes 2 mil Kč**

§ 101 odst. 5 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

- „*Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.*“

- Historie: zajistit bezpečnost a ochranu zdraví osob, které se na pracovištích zaměstnavatelů vyskytují s jejich vědomím
  - ust. § 49 odst. 4 vyhlášky č. 259/1997 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti služebního poměru celníků,
  - ust. § 47 a § 48 vyhlášky č. 37/1986 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně a
  - ust. § 56 odst. 3 zákona č. 100/1970 Sb. o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, a především
  - ust. § 132 odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb. zákoník práce.

25 Cdo 2777/2004 (do 2013)

- Třetí osoba byla napadena zaměstnancem zaměstnavatele pro neoprávněný vstup do střežených prostor, Zel odpovídá podle obecné úpravy odpovědnosti: „Jestliže zaměstnanec zaměstnatele, k jehož činnosti patří zajištění ostrahy objektu, se pokusí – byť zcela nepřiměřeným způsobem – za použití fyzické síly vykázat nepovolanou osobou ze střeženého objektu, jde o **jednání, které má místní, časový a věcný vztah k plnění úkolů zaměstnavatele**, ledaže by zaměstnanec fyzickým napadením této osoby sledoval své osobní nebo jiné zájmy.“
  - Skutkově: (…) a jeho slovní výzvy k opuštění objektu žalobce nereagoval a když pokračoval dál v cestě V. P. ho fyzicky napadl. Žalobce utrpěl těžké pohmoždění břicha s roztržením sleziny a následným krvácením do dutiny břišní, vedoucího k odstranění sleziny
  - případ z praktického hlediska skončil usnesením Okresního soudu v Chrudimi ze dne 13.12.2005, č. j. 3 C 56/2000- 202 tak že došlo k zastavení v řízení, protože kupodivu žalovaný po pravomocném rozhodnutí odvolacího soudu (do rozhodnutí Nejvyššího soudu) zanikl.

I.ÚS 615/17

- „*V rámci úvah o **případné občanskoprávní odpovědnosti** se měly soudy primárně věnovat otázce, zda se vedlejší účastník dopustil protiprávního jednání (např. zda dostál své **povinnosti zajistit bezpečnost a ochranu zdraví při práci nejen pro své zaměstnance, ale rovněž pro všechny fyzické osoby**, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích, jak plyne z § 101 odst. 5 zák. práce), přičemž v případě existence protiprávního jednání měly soudy dále zkoumat, zda existuje příčinná souvislost mezi tímto protiprávním jednáním a úrazem stěžovatele.*“

- Jak to dopadlo?
  - nové rozhodnutí soudu prvního stupně bylo opět zrušeno a věc mu byla vrácena k rozhodnutí
  - věc projednávána Okresním soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. 30 C 200/2015

ust. § 101 odst. 3 zákoníku práce

- sjedná písemnou dohodu, v níž
  - předá dané pracoviště jinému zaměstnavateli či jinému subjektu a
  - informuje o hrozících rizicích.

- součástí této dohody pak je dohoda, kdo nese odpovědnost za případnou újmu způsobenou zaměstnancům, pomocníkům a třetím osobám.
  - 7 Tdo 1426/2016: ano
  - Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj ve svém rozhodnutí ze dne 27. 8. 2015, č.j. 4729/1.30/15 – 3, sp. zn. S8 – 2015 – 289: ano

- + 21 Cdo 2141/2011: Citace : „kurva, nelezte tam na ty světlíky, můžete sletět“
  - střešní plášť výrobní haly AKT Jablonec n. Nisou

ust. § 2914 občanského zákoníku

- Kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám.
- Zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, **ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody**.

  – 25 Cdo 1198/2019, kde je uvedeno v bodě 8: „*Kdo provádí pro jiného činnost vlastním jménem a na vlastní riziko (tzv. samostatný pomocník nebo poddodavatel), odpovídá za škodu sám.*“

Kontakt

- Martin Štefko
  - E-mail: stefkom@prf.cuni.cz

ombudsman
veřejný ochránce práv

Mgr. Josef Stehlík

DOPAD VÝKONU NELEGÁLNÍ PRÁCE NA POBYTOVÉ OPRÁVNĚNÍ CIZINCE A PROBLEMATICKÉ ASPEKTY ZMĚNY ZAMĚSTNAVATELE

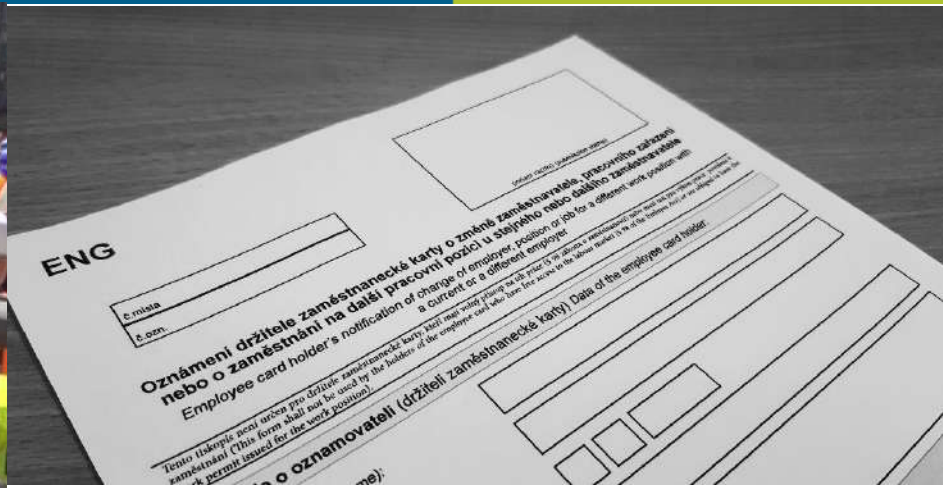

WORKSHOP VÚBP

PRAHA

LISTOPAD 2022

DOPAD VÝKONU NELEGÁLNÍ PRÁCE NA POBYTOVÉ OPRÁVNĚNÍ CIZINCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

Cizinec (třetizemec) může pracovat na základě

a) **volného přístupu na trh práce**

b) **pobytového oprávnění za účelem zaměstnání**
   a) **zaměstnanecká karta**
   b) **modrá karta**
   c) **karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance**

c) **povolení k zaměstnání** (za podmínky, že má na území ČR potřebné pobytové oprávnění)

DEFINICE NELEGÁLNÍ PRÁCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

1. závislá práce vykonávaná **mimo pracovněprávní vztah**,

2. práce vykonávaná cizincem **v rozporu s** vydaným povolením k zaměstnání/zaměstnaneckou kartou/modrou kartou/kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance (nebo bez nich; jsou-li vyžadovány)

3. práce vykonávaná cizincem **bez platného oprávnění k pobytu** na území ČR, je-li podle ZPC vyžadováno

(srov. § 5 písm. e) body 1 až 3 zákona o zaměstnanosti)

ZÁVISLÁ PRÁCE VYKONÁVANÁ MIMO PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAH

ombudsman
veřejný ochránce práv

ŠVARCSYSTÉM jako zastírání faktického pracovněprávního vztahu podnikatelským vztahem

Je třeba zjistit, zda jsou v konkrétním případě kumulativně (současně) naplněny všechny znaky závislé práce (§ 2 zákoníku práce).

Podle NSS (např. 6 Ads 46/2013) těmito znaky jsou

1. soustavnost
2. osobní výkon práce
3. vztah nadřízenosti a podřízenosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem

KOMPETENCE OAMP MINISTERSTVA VNITRA

ombudsman
veřejný ochránce práv

MV jako správní orgán rozhodující o pobytovém oprávnění cizince **je oprávněno hodnotit charakter vykonávané výdělečné činnosti** (konstantní judikatura, posuzování tzv. jiné závažné překážky jako důvodu nevyhovění žádosti, do 30. 7. 2019)

MV se nemusí obracet na správní orgány rozhodující ve věcech na úseku zaměstnanosti (tj. inspektoráty práce) - předběžná otázka ve smyslu § 57 odst. 1/c SŘ.

MV nehodnotí, zda byl spáchán správní delikt na úseku zaměstnanosti, ale hodnotí, zda cizinec plnil účel pobytu (ve skutečnosti podnikal x vykonával závislou práci)

JINÁ ZÁVAŽNÁ PŘEKÁŽKA

ombudsman
veřejný ochránce práv

***Účel, pro který byl cizinci pobyt povolen, tedy musí být skutečně naplněn**, přičemž je nutno hodnotit konkrétní skutkové okolnosti té které věci, zejména rozsah období, po které nebyl tento účel plněn, včetně důvodů tohoto neplnění …*

*Za závažnou překážku prodloužení doby pobytu cizince pak bude třeba považovat situaci, kdy **účel pobytu nebyl plněn po „většinu doby“ povoleného pobytu …***

*Bylo-li v této souvislosti v předcházejícím správním řízení zjištěno, že **výdělečná činnost žalobce znaky podnikání nenaplňovala**,(…) **nastala zde bez dalšího překážka, která bránila žádosti** stěžovatele o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání **vyhovět**, a jako taková tedy nutně musela vést k zamítnutí žádosti stěžovatele.*

Rozsudek NSS ze dne 24. 7. 2019, sp. zn. 373/2018. Dostupný na www.nssoud.cz

PROSOUZENÝ PŘÍKLAD Z BRNĚNSKÉ PRAXE

ombudsman
veřejný ochránce práv

Případ „Vodňanská drůbež“

- skupina více než dvaceti Vietnamců na základě živnostenského oprávnění a smlouvy o sdružení
- práce spočívající ve zpracování drůbeže
- hodnocení podle počtu odpracovaných hodin
- práce přidělována a kontrolována třetí osobou
- příchod a odchod byl monitorován prostřednictvím čipové karty
- cizinci nedisponovali doklady o příjmech ani vlastními pracovními pomůckami
- odvody na sociální pojištění za cizince hradil někdo jiný
- v areálu provozovny společnosti Vodňanská drůbež a.s. v Modřicích
- bez povědomí o tom, kdo je vlastníkem prostor, kde pracují
- neznali obsah smlouvy o sdružení, ani jak sdružení funguje.

Ač měli povolen pobyt za účelem podnikání, ve skutečnosti vykonávali závislou práci, aniž by disponovali pracovním povolením nebo pracovní smlouvou.

Rozsudky NSS ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 1 Ads 272/2016 (inspekce práce) a KS Brno ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. 29 A 138/2018 (OAMP).

Výkon práce v rozporu s pracovním povolením nebo vydanou kartou

Vydané oprávnění k pobytu (zejm. zaměstnanecká a modrá karta) se vztahují ke konkrétnímu

- zaměstnavateli
- druhu práce
- místu výkonu práce

Novela zákona o pobytu cizinců 176/2019 Sb. od 31.7.2019 výslovně zavádí výkon nelegální práce jako důvod pro nevyhovění žádosti o pobytové oprávnění.

Tedy už nikoliv (pouze) zákonný důvod „neplnění účelu pobytu“, nebo „jiná závažná překážka“.

Výše uvedená judikatura tak není plně použitelná pro nově zavedené zamítací důvody.

I v případě nového zamítacího důvodu si MV může samo učinit úsudek o charakteru vykonávané práce (legální x nelegální).

STANOVISKO KVOP

ombudsman
veřejný ochránce práv

„Je v kompetenci OAMP, aby si učinil úsudek o tom, jestli cizinec pracuje v rozporu s vydanou zaměstnaneckou kartou, a v návaznosti na to, zda se dopouští výkonu nelegální práce a zda je namístě aplikovat ustanovení § 46 odst. 6 písm. e) zákona o pobytu cizinců.“

Stanovisko ZVOP ze dne 13. 12. 2021 (sp. zn. 5744/2021/VOP).

Dostupné v Evidenci stanovisek ochránce:
https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10194

KS PLZEŇ ZE DNE 14. 7. 2022
57 A 88/2021

ombudsman
veřejný ochránce práv

[…]nikoli každá práce vykonávaná v rozporu s údajem o místě výkonu práce evidovaným pro účely zaměstnanecké karty je bez dalšího prací nelegální. Podle názoru soudu ***je vždy nutno posoudit konkrétní okolnosti výkonu práce, a to nejen délku období, po které byla vykonávána (jak argumentuje žalovaná), ale i míru odlišnosti mezi realitou a povoleným místem výkonu práce, popř. druhem práce či osoby zaměstnavatele*** *(k tomu i bod 19. výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2020, č. j. 2 Ads 83/2019 – 26).*

Mají-li správní orgány náležitě vyhodnotit rozpor mezi zaměstnaneckou kartou a skutečně vykonávanou prací, musejí se zabývat tím, v čem a do jaké míry jsou parametry obou srovnávaných skutečností shodné a v jakých parametrech se liší.

V daném případě cizinka několik měsíců pracovala u stejného ZML, pouze v jiné výrobní hale (asi 4 km vzdálené), přičemž následně ji v rámci oznámení o změně pracovního místa OAMP vyhověl. Navíc šlo o šířeji vymezené místo práce (nikoliv konkrétní obec, ale celý okres).

DŮSLEDKY NELEGÁLNÍ PRÁCE CIZINCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

1) **pokuta v přestupkovém řízení**

- podle § 139/1/c ZoZ pokuta do 100.000,- Kč (oblastní inspektoráty práce, SÚIP)
- podle § 156/1/f ZPC – pokuta do 3.000,- Kč (cizinecká policie)

2) **nevydání/neprodloužení platnosti/zrušení pobytového oprávnění** (OAMP MV)

3) **správní vyhoštění** (cizinecká policie)

ZoZ: § 139/1/c) fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že vykonává nelegální práci

ZPC: §103 písm. v) cizinec je povinen na požádání policii při pobytové kontrole prováděné na místě, kde vykonává práci, prokázat, že má oprávnění pro výkon pracovní činnosti

DOPADY NELEGÁLNÍ PRÁCE NA POBYTOVÉ OPRÁVNĚNÍ (OAMP MV)

ombudsman
veřejný ochránce práv

ZÁKON O POBYTU CIZINCŮ	Zaměstnacká karta	Modrá karta	Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance	Jiné pobytové oprávnění (DP za účelem podnikání)
Nevydání	§ 46 odst. 6 písm. e)	X (z § 42i/6 nelze nelegální práci dovodit jako zamítací důvod)	X (z § 42m/6 nelze nelegální práci dovodit jako zamítací důvod)	§46 odst. 1 ve spojení s §56 odst. 1 písm. j)
Zrušení	§ 46e ve spojení s § 46odst. 6 písm. e) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (§46e/2)	§ 46f odst. 1 písm. d) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (§46f/3)	§ 46g odst. 1 písm. d) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (§46g/3)	§46 odst. 1 ve spojení s §37 odst. 1 písm. b) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (§37/3)
Neprodloužení platnosti	§ 44a odst. 11 ve spojení s § 46e v návaznosti na § 46 odst. 6 písm. e) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (vzhledem k aplikaci § 46e)	44a odst. 3 ve spojení s § 35 odst. 3 v návaznosti na §37 odst. 1 písm. b) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (§37/3)	44b odst. 5 ve spojení s § 46g odst. 1 písm. d) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (vzhledem k aplikaci § 46g)	44a odst. 3 ve spojení s § 35 odst. 3 v návaznosti na §37 odst. 1 písm. b) **+ POVINNOST VYCESTOVAT** (§37/3)

Při nevydání pobytového oprávnění by vznikala cizinci povinnost vycestovat za předpokladu, že by nebyl držitelem jiného pobytového oprávnění. Uplatní se v případech žádostí z území ČR (nikoliv na ZÚ).

SPRÁVNÍ VYHOŠTĚNÍ (CIZINECKÁ POLICIE)

ombudsman
veřejný ochránce práv

§119 odst. 1 písm. c) bod 1

Policie vydá rozhodnutí o **správním vyhoštění** cizince, který pobývá na území přechodně, **s dobou, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území členských států Evropské unie**, a zařadí cizince do informačního systému smluvních států, …

c) až na 3 roky,

1. je-li cizinec na území **zaměstnán bez platného oprávnění k pobytu nebo povolení k zaměstnání**, ačkoli je toto povolení podmínkou výkonu zaměstnání, na území provozuje dani podléhající výdělečnou činnost bez oprávnění podle zvláštního právního předpisu nebo bez povolení k zaměstnání cizince zaměstnal nebo takové zaměstnání cizinci zprostředkoval, …

KS BRNO ZE DNE 5. 4. 2022
33 A 10/2022 (ZRUŠENO SV)

ombudsman
veřejný ochránce práv

Skutkově: občan Ukrajiny s polským národním dlouhodobým vízem, vízum umožňuje pobyt v ostatních státech schenghenu v režimu „90/180“, cizinec byl kontrolován cizineckou policií při práci na stavbě.

Ve správním řízení pak ***bylo dostatečně spolehlivě prokázáno, že žalobce v inkriminované době a pro předmětnou práci neměl povolení k zaměstnání****, což ani netvrdil.*

Nynější situace na Ukrajině je bezprecedentní, což je skutečnost obecně známá (srov. citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31). Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Boje se neomezují na určité oblasti, ale dotýkají se velké části území Ukrajiny, včetně hlavního města Kyjeva.

NSS ZE DNE 21.4.2022
10 AZS 47/2022 (ZRUŠENO SV)

ombudsman
veřejný ochránce práv

V této věci NSS shledal, že ***je nezbytné k ruské invazi na Ukrajinu přihlédnout****, i když nastala až po vydání napadeného rozsudku. …*

Takovou výjimkou [posuzovat skutkový a právní stav ke dni rozhodování správního orgánu] *je i přímé použití článků 2 a 3 Úmluvy. Ty jsou projevem* ***mezinárodněprávní zásady non-refoulement*** *a představují závazek ČR* ***nevystavit žádnou osobu v její jurisdikci újmě, která by spočívala v ohrožení života****, vystavení mučení, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání – například tím, že tato osoba bude vyhoštěna do země, kde by jí taková újma hrozila.*

ZMĚNA ZAMĚSTNAVATELE

ombudsman
veřejný ochránce práv

Sdělení OAMP o (ne)splnění podmínek pro změnu zaměstnavatele …

… JE, či NENÍ ROZHODNUTÍM?

SDĚLENÍ OAMP JAKO „POUHÉ“ OSVĚDČENÍ PODLE IV. ČÁSTI SŘ?

ombudsman
veřejný ochránce práv

V § 42g odst. 7 a 8 ZPC je **stanovena řada povinností a podmínek**, které musí zájemce o změnu zaměstnavatele splnit a **jejichž naplnění OAMP zkoumá a hodnotí.**

Ministerstvo následně **sdělí** cizinci a budoucímu zaměstnavateli, **zda byly splněny podmínky** požadované pro změnu zaměstnavatele **a zda může být na tomto místě zaměstnáván** (§ 42g odst. 9 ZPC).

USNESENÍ MS PRAHA ZE DNE 6. ŘÍJNA 2020 17 A 102/2020

ombudsman
veřejný ochránce práv

Soud přisvědčuje názoru žalobkyně, že ***sdělení dle § 42g odst. 9 ZPC je správním rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. (a § 9 správního řádu).***

[…] Je tak zjevné, že ***není-li žalovaným vydáno vyhovujícího sdělení dle § 42g odst. 9 ZPC, nemůže cizinec legálně změnit zaměstnavatele*** *(…),* ***což zasahuje do jeho práv.*** *Soud je proto toho názoru, že se v případě sdělení dle § 42g odst. 9 ZPC* ***jedná o rozhodnutí konstitutivní, tj. zakládající právo, a to individuálně určené osobě na základě její předchozí žádosti.***

USNESENÍ MS PRAHA ZE DNE 6. ŘÍJNA 2020 17 A 102/2020

ombudsman
veřejný ochránce práv

[…] Nejenže se tedy jedná o úkon, kterým se zakládají práva, nadto ***žalovaný při svém rozhodnutí nevychází jen z nesporných podkladů ze své úřední činnosti. Sdělení dle § 42g odst. 9 ZPC tudíž jednoznačně není osvědčovacím úkonem.***

Jelikož soud dospěl k závěru, že ***záporné sdělení je meritorním správním rozhodnutím, proti kterému lze podat odvolání dle § 81 odst. 1 správního řádu, musí současně konstatovat, že obsahuje nesprávné poučení o nepřípustnosti odvolání.***

REAKCE ODVOLACÍHO SPRÁVNÍHO ORGÁNU

ombudsman
veřejný ochránce práv

V reakci na toto usnesení soudu Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců jako odvolací orgán považovala sdělení OAMP za rozhodnutí a jemu předcházející řízení za úkony podle II. části SŘ.

Komise **rušila sdělení OAMP** z důvodu, že **nebyla dodržena procesní práva cizinců podle II. části SŘ** (žádné výzvy k odstranění vad, žádné seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí), nebo, že nebyl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti (I. část SŘ).

REAKCE ZÁKONODÁRCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

S účinností od 2. 8. 2021 zákonodárce vyjmul II. a III. část správní řádu pro řízení o změně zaměstnavatele.

II. a III. část obsahuje *de facto* veškerou procesní úpravu správního řízení včetně zakotvení procesních práv v souvislosti s vadným podání a odstraněním vad, rozhodnutím ve věci, nebo opravnými prostředky proti negativnímu rozhodnutí.

SMĚRNICE 2011/98/EU

ombudsman
veřejný ochránce práv

Článek 5 odst. 4

V případě, že **informace nebo dokumenty připojené k žádosti** [***o** vydání, **změnu** či obnovení **jednotného povolení***] **nejsou** podle kritérií stanovených ve vnitrostátním právu **úplné**, **příslušný orgán písemně vyrozumí žadatele o tom, že jsou požadovány dodatečné informace nebo dokumenty**, přičemž stanoví přiměřenou lhůtu pro jejich předložení. Lhůta uvedená v odstavci 2 se pozastaví do doby, než příslušný orgán nebo jiné dotčené orgány obdrží požadované dodatečné informace. **Pokud dodatečné informace nebo dokumenty nejsou v této lhůtě poskytnuty, může příslušný orgán žádost zamítnout.**

ZPC: Na oznámení, které nesplňuje podmínky, se hledí, jako by nebylo učiněno.

Pozn.: § 154 SŘ explicitně počítá s obdobným použitím § 37 SŘ (odst. 3: správní orgán vyzve k odstranění vad podání a poskytne k tomu přiměřenou lhůtu)

ROZSUDEK NSS ZE DNE 26.9.2022
4 AZS 77/2022

ombudsman
veřejný ochránce práv

V posuzované věci není sporu o tom, že ***sdělení podle § 42g odst. 9 zákona o pobytu cizinců je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.***

Předchozí judikatura dospěla navíc k závěru, že toto sdělení je nejen rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., ale i rozhodnutím podle § 67 správního řádu. *Tento závěr se však vázal k právní úpravě zákona o pobytu cizinců účinné do 1. 8. 2021.*

S účinností od 2. 8. 2021 pak zákonodárce rozšířil výčet řízení podle zákona o pobytu cizinců, jež se odehrávají mimo režim části druhé a třetí správního řádu. *Nově mezi tato řízení patří také úkony vydané podle § 42g odst. 7 až 11 zákona o pobytu cizinců, tedy i sdělení o nesplnění podmínek pro změnu zaměstnavatele podle § 42g odst. 9 tohoto zákona.*

ROZSUDEK NSS ZE DNE 26.9.2022
4 AZS 77/2022

ombudsman
veřejný ochránce práv

*Podle Nejvyššího správního soudu **nelze** sdělení žalovaného podle § 42g odst. 9 zákona o pobytu cizinců vydaná k oznámením podaným od 2. 8. 2021 (oznámení žalobce bylo podáno dne 26. 10. 2021) **považovat za rozhodnutí ve smyslu § 67 správního řádu.***

*Proti sdělení o nesplnění podmínek pro změnu zaměstnavatele skutečně **nebylo přípustné podat odvolání**. Žalobce a) tedy postupoval **správně, pokud se proti sdělení stěžovatele bránil správní žalobou.***

SDĚLENÍ OAMP JAKO ROZHODNUTÍ?

ombudsman
veřejný ochránce práv

OAMP jako

- správní orgán/orgán veřejné moci
- v rámci výkonu své působnosti v oblasti veřejné správy,
- činí úkon/individuální právní akt,
- který je výsledkem do značné míry formalizovaného postupu,
- jímž prohlašuje/autoritativně určuje,
- že jmenovitě určená osoba
- v určité věci,
- má, či nemá práva a povinnosti.

VIZ DEFINICE SPRÁVNÍHO ROZHODNUTÍ V §9 A §67 SPRÁVNÍHO ŘÁDU A ODBORNÁ KOMENTÁŘOVÁ LITERATURA

SDĚLENÍ OAMP = ROZHODNUTÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

SDĚLENÍ OAMP o (ne)splnění podmínek pro změnu zaměstnavatele **JE ROZHODNUTÍM (přinejmenším materiálně)**, a to jak ve smyslu §9/§67 SŘ, tak ve smyslu § 65 SŘS…

… ovšem z formálního pohledu – POSVĚCENÉHO JUDIKATUROU NSS – JDE O ÚKON PODLE ČÁSTI IV. SŘ

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY PROTI NEGATIVNÍMU SDĚLENÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Z podstaty věci jsou **prostředky nápravy proti úkonům podle části IV. SŘ zásadně omezené.**

Osvědčení, které je v rozporu s právními předpisy **zruší** usnesením **správní orgán, který je vydal nebo učinil.**

Na zahájení přezkumného řízení není právní nárok.

Podle rozsudku NSS ze dne 14. 2. 2008, č. j. 7 As 55/2007-71 (1831/2009 Sb. NSS), **„přípis, jímž správní orgán sděluje, že neshledává důvody k zahájení přezkumného řízení (§ 94 odst. 1…), je pouhým sdělením úřadu straně a není rozhodnutím ve smyslu § 65 SŘS;** takový úkon je vyloučen z přezkoumání soudem ve správním soudnictví a žalobu proti němu podanou správní soud odmítne jako nepřípustnou“.

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY PROTI NEGATIVNÍMU SDĚLENÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Opravné prostředky, které nabízí IV. část SŘ, nemohou vést k efektivní obraně účastníka řízení.

„nutnost“ podání správní žaloby

(správní žaloba nemá odkladný účinek za zákona)

Formální úprava v zákoně o pobytu cizinců ohledně změny zaměstnavatele je v přímém rozporu s tímto institutem co do jeho materiální povahy.

Důsledkem je potlačení procesních práv cizinců a zvýšení jejich zranitelnosti.

Detailnější rozbor v Ročence cizineckého a uprchlického práva 2020/2021:Ročenka uprchlického a cizineckého práva 2020/2021 | Ombudsman

ombudsman
veřejný ochránce práv

Veronika Víchová

PRÁVNÍ ÚPRAVA DOČASNÉ OCHRANY SE ZAMĚŘENÍM NA ZAMĚSTNÁVÁNÍ

AKTUÁLNÍ OTÁZKY NELEGÁLNÍ PRÁCE A ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

PRAHA 2022

OBSAH

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Právní úprava
- Základní ukazatelé
- Dočasná ochrana a trh práce
- Hledání zaměstnání
- Překážky nastoupení do zaměstnání
- Pracovní vykořisťování
- Skončení dočasné ochrany

PRÁVNÍ ÚPRAVA DOČASNÉ OCHRANY
- na úrovni EU

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími
- Prováděcí Rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana

- Sdělení Komise Operační pokyny k provádění prováděcího rozhodnutí Rady 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana 2022/C 126 I/01
- Sdělení Komise Stanovení operačních pokynů pro správu vnějších hranic s cílem usnadnit překračování hranic mezi EU a Ukrajinou 2022/C 104 I/01

PRÁVNÍ ÚPRAVA DOČASNÉ OCHRANY
- na úrovni ČR

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace,
- Zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

- Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

ZÁKLADNÍ UKAZATELE
- počet osob s udělenou dočasnou ochranou

ombudsman
veřejný ochránce práv

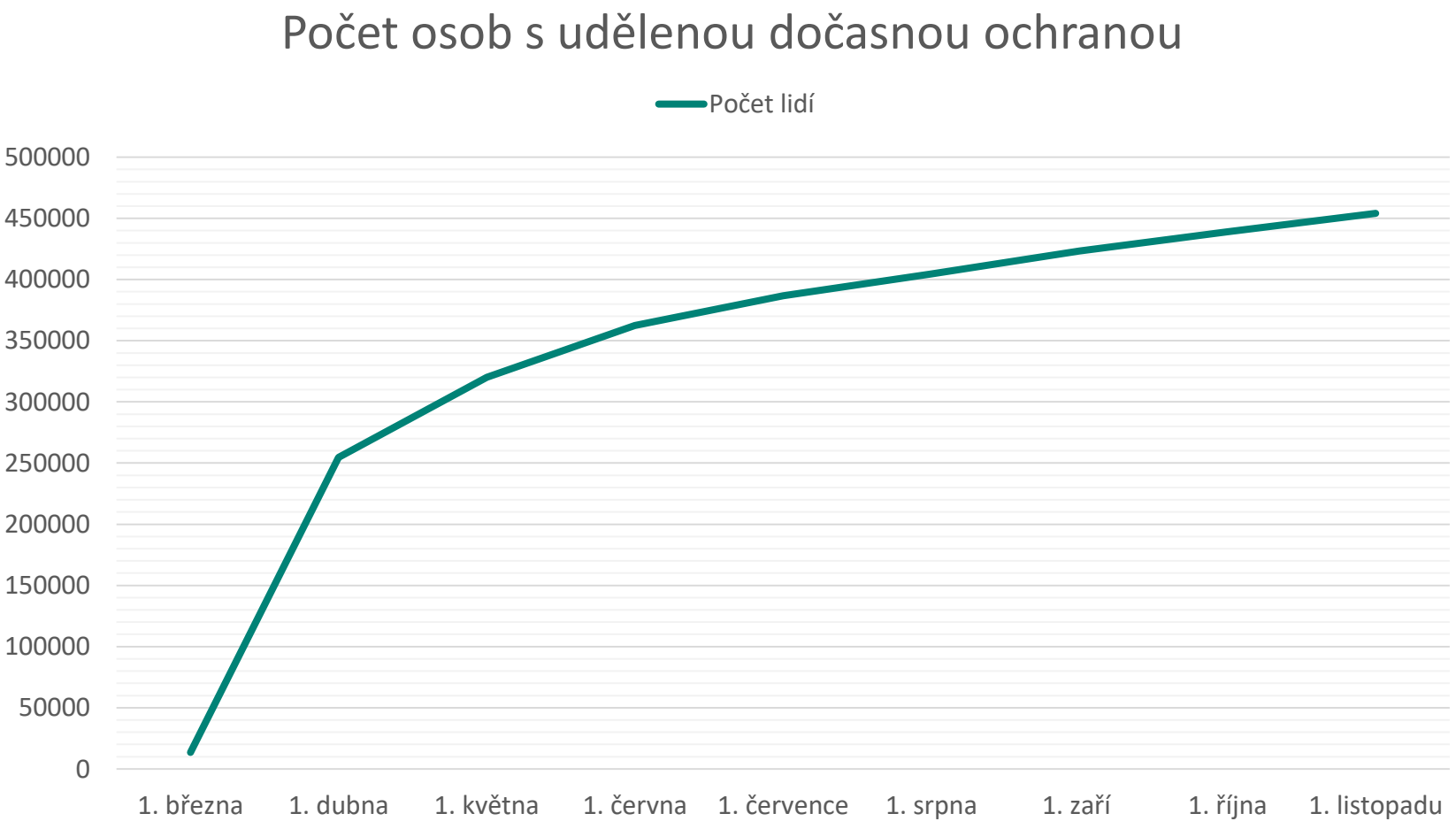

Zdroj: Průzkum MPSV

ZÁKLADNÍ UKAZATELE
- podíl osob s udělenou dočasnou ochranou

ombudsman
veřejný ochránce práv

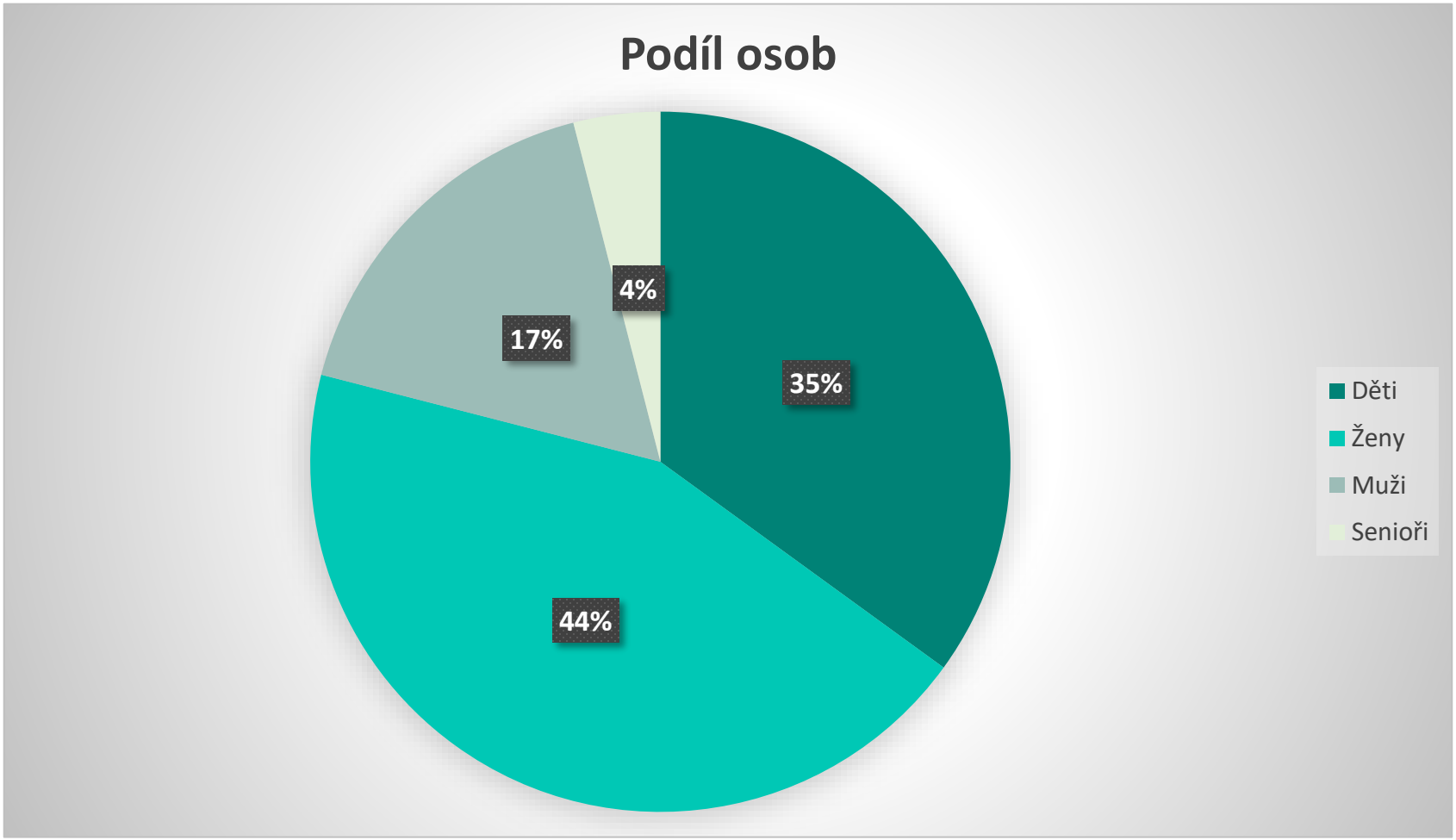

Zdroj: Průzkum MPSV

ZÁKLADNÍ UKAZATELÉ
- nejčastěji zastoupené typy domácností

ombudsman
veřejný ochránce práv

Zdroj: Průzkum MPSV

PRÁVA A POVINNOSTI

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Zdravotní pojištění – 5 měsíců
- Práce
- Školství
- Zajištění ubytování
- Humanitární dávka

- Povinnost nahlásit změnu adresy do 3 dnů- doložit doklad o zajištění ubytování – pokud budou bydlet déle než 15 dnů

SMĚRNICE O DOČASNÉ OCHRANĚ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Článek 12 směrnice 2001/55/ES stanoví, že členské státy musí osobám požívajícím dočasné ochrany umožnit, aby po dobu nepřesahující trvání dočasné ochrany vykonávaly „zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost v souladu s pravidly pro danou profesi“, a rovněž aby se zapojily do aktivit jako vzdělávání dospělých, odborná příprava a praxe na pracovišti.

DOČASNÁ OCHRANA A TRH PRÁCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

Držitelé dočasné ochrany udělené Českou republikou jsou pro účely zaměstnanosti považováni za cizince s povoleným trvalým pobytem

a

- získávají volný přístup na trh práce
- mohou vstupovat do evidence uchazečů o zaměstnání.

PODMÍNKY ZAMĚSTNÁVÁNÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Držitelé DO mají v pracovněprávní oblasti stejná práva jako občané ČR

- výkon práce bez žádného speciálního povolení k práci
- pro všechny platí zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb.)
- nejvhodnější forma - pracovní poměr, pracovní smlouva, den nástupu do práce
- jiné pracovněprávní vztahy - dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti
- písemně
- podstatné náležitosti smlouvy a dohod: **den nástupu do práce, místo nebo místa výkonu práce a druh práce, který bude zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat.**

DRŽITELÉ DO V JINÉM ČS

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Volný pohyb 90 dní ve 180 dnech
- Tato dočasná ochrana neopravňuje držitele k volnému přístupu na trh práce a do evidence → povinnost požádat o povolení k zaměstnání Úřad práce ČR
- Nemohou změnit stát ochrany (nepřijatelnost)
- Nemohou podat žádost o ZM (nepřijatelnost)

NEPŘIJATELNOST

ombudsman
veřejný ochránce práv

Kdy je žádost nepřijatelná?

- není podána osobně (mimo děti do 15 let)
- je podána cizincem, který není uveden v § 3 (nevztahuje se na něj rozhodnutí Rady)
- podal ji cizinec, který o DO požádal v jiném členském státě Evropské unie,
- podal ji cizinec, kterému jiný členský stát DO již udělil,
- podal ji cizinec, který je občan Evropské unie

NEPŘIJATELNOST NA VELVYSLANECTVÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Vyloučeno - § 5a odst. 1 Lex Ukrajina

Žádost o udělení oprávnění k pobytu na území České republiky podávaná na zastupitelském úřadu cizincem uvedeným v § 3 nebo § 5 odst. 1 písm. c) nebo d) je nepřijatelná, a to i v případech, kdy byla cizinci dočasná ochrana již udělena a oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany nezaniklo. Při zjišťování nepřijatelnosti žádosti se postupuje podle ustanovení § 169h odst. 5 zákona o pobytu cizinců na území České republiky obdobně.

- Výjimka UKR studenti

HLEDÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM ÚŘADU PRÁCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

Režim zákona o zaměstnanosti

Zákon č. 435/2004 Sb.

Evidence zájemců o zaměstnání

- žádost, lehčí forma spolupráce s ÚP

Evidence uchazečů o zaměstnání

- žádost o zprostředkování zaměstnání
- krajská pobočka ÚP, v jejímž územním obvodu má žadatel bydliště
- žádost o podporu v nezaměstnanosti

(často absence dokladů o posledním ukončeném zaměstnání – neprokázání nároku, nepřiznání podpory)

EVIDENCE UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Účelem je zprostředkování zaměstnání.
- Dobrovolnost !!!

- **Výhody plynoucí z evidence**
- zdravotní pojištění hrazené státem
- podpora v nezaměstnanosti (?)
- možnost rekvalifikace

Nárůst evidence na ÚP – sledováno v týdenním intervalu (každý týden nárůst o 1,5–2 tisíce osob

EU TALENT POOL

ombudsman
veřejný ochránce práv

Zásobník talentů EU

- pomoc lidem najít práci v EU
- EU Talent Pool je otevřen všem uchazečům o zaměstnání, kteří jsou držitelé dočasné ochrany
- realizován prostřednictvím portálu EURES

EURES

- sdružuje národní služby zaměstnanosti, soukromé agentury práce a zaměstnavatele v celé EU
- EURES obsahuje více než 3 miliony volných pracovních míst a 4 000 zaměstnavatelů

https://eures.ec.europa.eu/eu-talent-pool-pilot_en

ZÁKLADNÍ UKAZATELÉ
- účast držitelů DO na pracovním trhu

ombudsman
veřejný ochránce práv

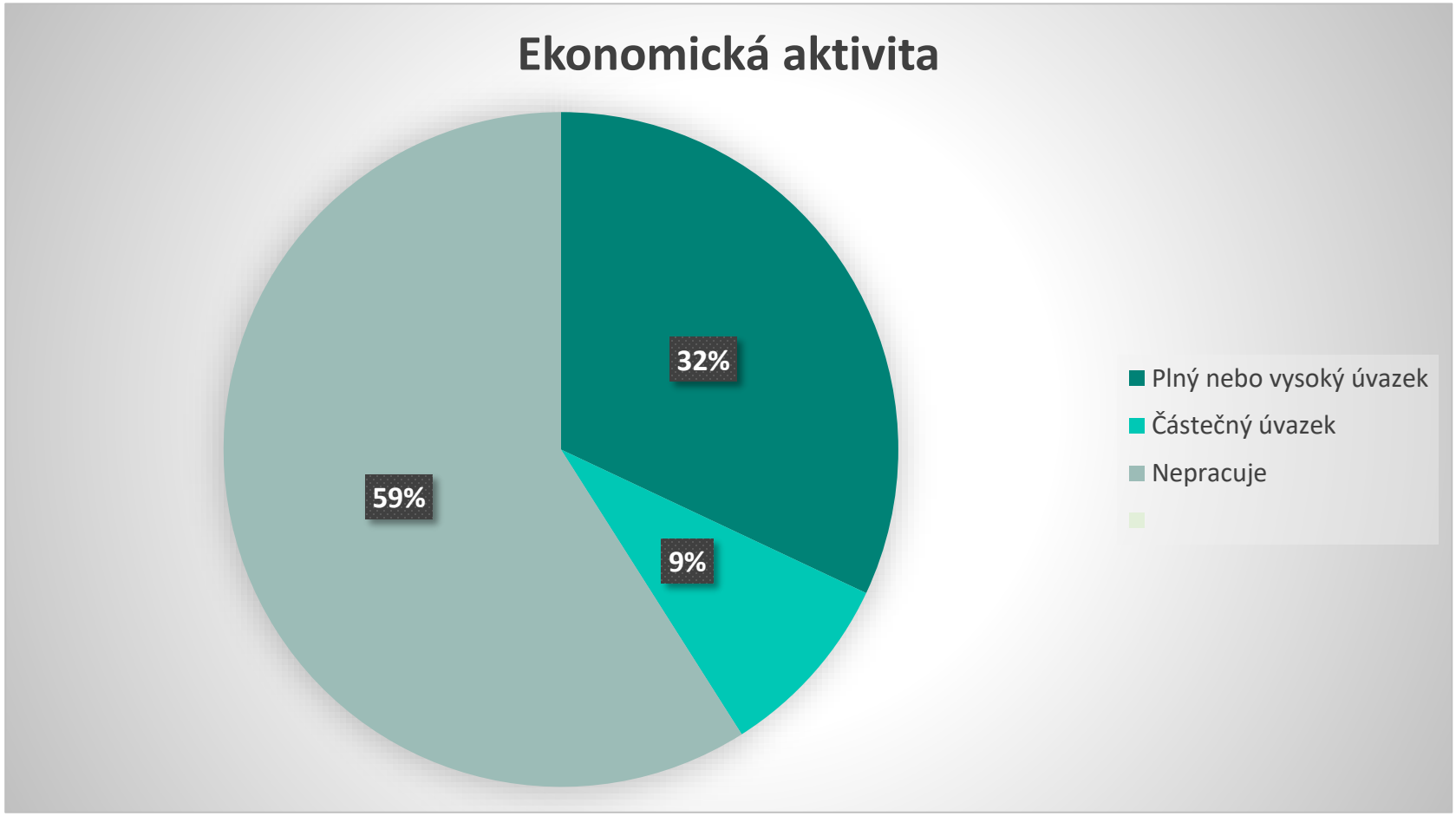

Zdroj: Průzkum MPSV

ZÁKLADNÍ UKAZATELÉ
- účast držitelů DO na pracovním trhu

ombudsman
veřejný ochránce práv

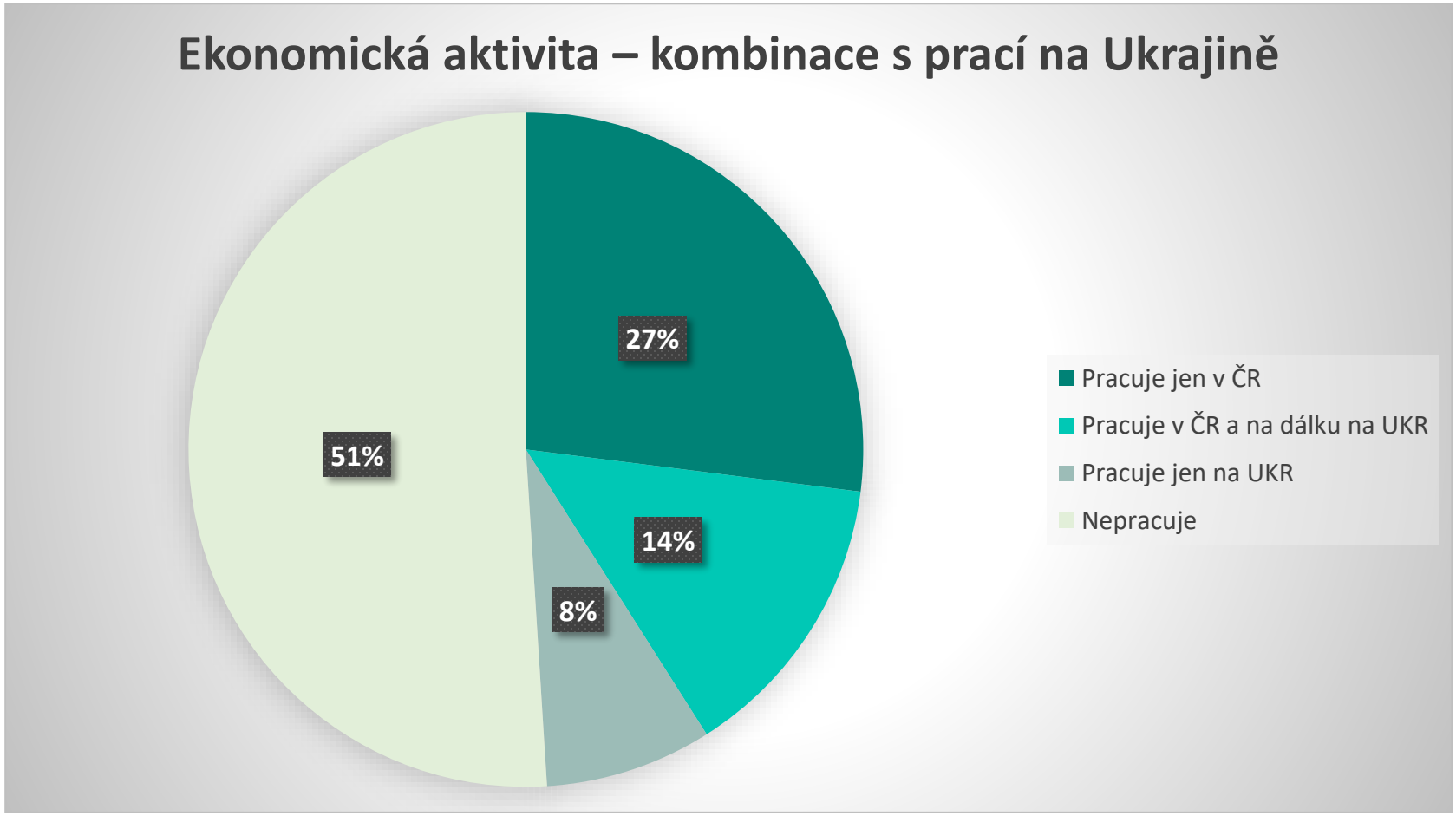

Zdroj: PAQ Research a Průzkum MPSV

NEJČASTĚJŠÍ PŘEKÁŽKY NASTOUPENÍ DO ZAMĚSTNÁNÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

1. Jazyková bariéra – nejčastější překážka pro výkon především kvalifikovaných profesí.
2. Uznávání kvalifikací
   - Pracovníci v dětských skupinách – zákon č. 66/2022 Sb., §3 odst.4
   - Zdravotníci – novela?
3. Nedostatek školek

PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Úřad práce - pomoc zaměstnavatelům → **příspěvek v rámci projektu POVEZ II**

- obecně podpora **vzdělávání** nebo **rekvalifikace** stávajících i budoucích zaměstnanců (včetně zaměstnanců na DPČ)
- **tzn. i financování kurzů českého jazyka**
- týká se i nového i stávajícího zaměstnance z Ukrajiny

POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE PŘI ZAMĚSTNÁNÍ CIZINCE

ombudsman
veřejný ochránce práv

- **Obecná informační povinnost**

Povinnost informovat o nastoupení cizince do zaměstnání, nejpozději v den nástupu cizince k výkonu práce

Viz https://bit.ly/formular-informace-o-nastupu-cizince-do-zamestnani

- **Evidenční povinnost**

Povinnost vést evidenci cizinců, které zaměstnává. Zaměstnavatel je povinen uchovávat kopie dokladů prokazujících oprávněnost pobytu cizince na území ČR, a to po dobu trvání zaměstnání nebo výkonu práce na území ČR a dobu 3 let od skončení zaměstnávání nebo výkonu práce cizince

AKTUÁLNĚ

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Na Úřadech práce evidováno 149 000 osob s DO.
- Nárůst evidence na ÚP –v týdenním intervalu (každý týden nárůst o 1,5–2 tisíce osob).
- Je důležité vědět, jakou formu jsou na území zaměstnání - V Lex Ukrajina IV. bude požadováno po zaměstnavatelích, aby tyto údaje hlásili a bude existovat větší specifikace (zda DPP, DPČ atd.).
- Uchazečů o zaměstnání s dočasnou ochranou je evidováno 11 431, z čehož většina se zaregistrovala z důvodu zajištění zdravotního pojištění hrazeného státem.
- Od ledna 2023 bude spuštěn nový projekt EURES+3Z, který podpoří péči o uchazeče (včetně těch s dočasnou ochranou) v podobě možnosti tlumočení na ÚP, souvisejících konzultačních služeb, poradenství apod.

PRACOVNÍ VYKOŘISŤOVÁNÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Zahraniční pracovníci jsou zranitelnější.
- Často jim nejsou zprostředkovány základní informace o trvání pracovní doby, povinných přestávkách v práci, nároku na dovolenou či nemocenskou.
- Mají omezený přístup k právní pomoci.
- Potýkají se s jazykovou, kulturní a informační bariérou.
- Dostávají nepravdivé či zavádějící informace o jejich právech v oblasti zaměstnanosti, či o jejich pobytovém statusu.

PRACOVNÍ VYKOŘISŤOVÁNÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Obrázek 1: Formy a závažnost pracovního vykořisťování

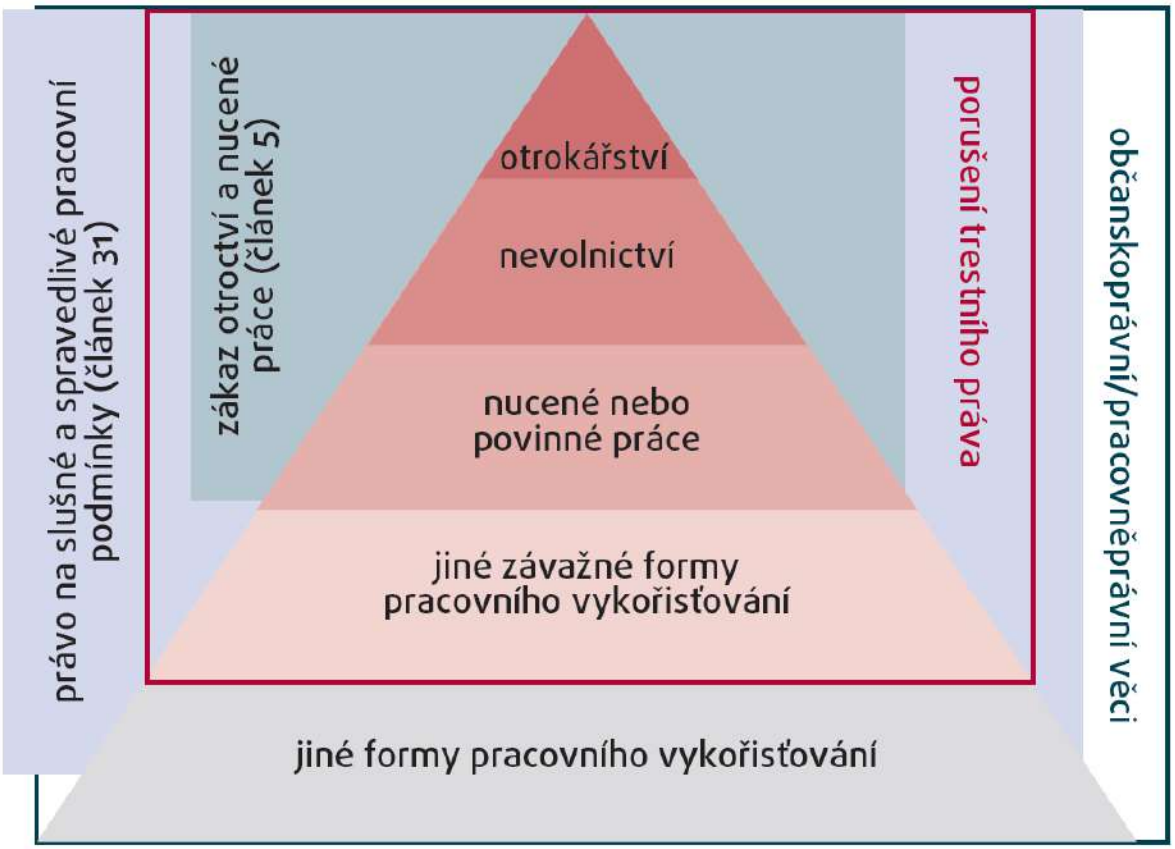

PRACOVNÍ PRÁVA

ombudsman
veřejný ochránce práv

- právo na spravedlivé a rovné zacházení
- písemná pracovní smlouva
- garantovaná minimální mzda
- výplata mzdy, doložená na výplatní pásce
- bezpečné pracovní podmínky
- placená dovolená (jen u pracovního poměru)
- nemocenská
- agentura práce nesmí vyžadovat žádný poplatek za zprostředkování práce
- placení zdravotního a sociálního pojištění
- v pracovním poměru právo na úhradu zdravotního a sociálního pojištění a nemocenského pojištění, při DPP nad výdělek 10 tis. Kč a při DPČ nad 3 500 Kč

NEJČASTĚJŠÍ PŘÍKLADY

ombudsman
veřejný ochránce práv

- práce v rozporu s pracovní smlouvou + neplacená práce přesčas,
- protiprávní absence dovolené,
- nevyplacení dohodnuté mzdy,
- srážky ze mzdy, které nemají oporu v zákoně ani ve smlouvě,
- tlak na zaměstnance, aby část mzdy odváděl zpět zaměstnavateli,
- nezajištění základních bezpečnostních standardů,
- záměrné klamání zaměstnance, pokud jde o obsah pracovní smlouvy, a s tím související legalita jeho pobytu,
- nenahlášení zaměstnavatelem k úhradě sociálního a zdravotního pojištění,
- zneužívání k trestné činnosti

KAM SE OBRÁTIT PRO POMOC?

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Policie ČR - linky tísňového volání: 158, 112
- Státní úřad inspekce práce: https://www.suip.cz/web/suip/novinky/-/asset_publisher/Z8ivneU2D1Hv/content/informace-pro-obcany-ukrajiny
- Organizace pro pomoc uprchlíkům: https://www.opu.cz/cs/, infolinka v UKR: +420 228 229 942
- Mezinárodní organizace pro migraci: https://czechia.iom.int/infoline, infolinka v UKR: 800 050 749
- La Strada (sexuální násilí, obchodování s lidmi, vykořisťování): https://www.strada.cz/hledam-pomoc/ , SOS linka v UKR: 222 717 171, 800 077 777

AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Práce na DPP (poté zkušební doba a prac. poměr = prodloužení nejistoty)
- Nevyplacení mzdy
- Ubytovatelé navázáni na agentury práce
- Předpoklad návratu na Ukrajinu
- Peníze za ubytování navíc, poplatky, které ubytovatelům nenáleží
- Nedůvěra v Úřady práce
- Systém nabídky kurzů češtiny

CO PO SKONČENÍ DO?

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Zatím se neví.
- Z dočasné ochrany nelze na území v tuto chvíli podat žádost o jakékoliv jiné pobytové oprávnění.
- Výjimka: žádost mohou podat pouze rodinní příslušníci osob, které na území ČR již dlouhodobě pobývají a to až po 6 měsících pobytu na území.
- S ohledem na časovou omezenost platné legislativy bude nezbytné předložit novou právní úpravu, která stanoví další postup při řešení pobytového režimu osob, kterým byla dočasná ochrana udělena.

NÁVRATY
- Dobrovolné – Asistovaný návrat

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Migranti přející si návrat domů obvykle potřebují určitou asistenci hostitelské země k dosažení úspěšného návratu,
- v tu chvíli je aplikován asistovaný návrat,
- k asistovanému návratu dochází tam, kde může být jednotlivci ze strany státu nebo třetí strany, např. mezinárodních organizací, poskytnuta finanční a organizační asistence k návratu a někdy k reintegračním opatření,
- součástí asistence jsou reintegrační programy poskytované státem, nevládními organizacemi a Mezinárodní organizací pro migraci.

DOBROVOLNÉ NÁVRATY
II. Q 2022

ombudsman
veřejný ochránce práv

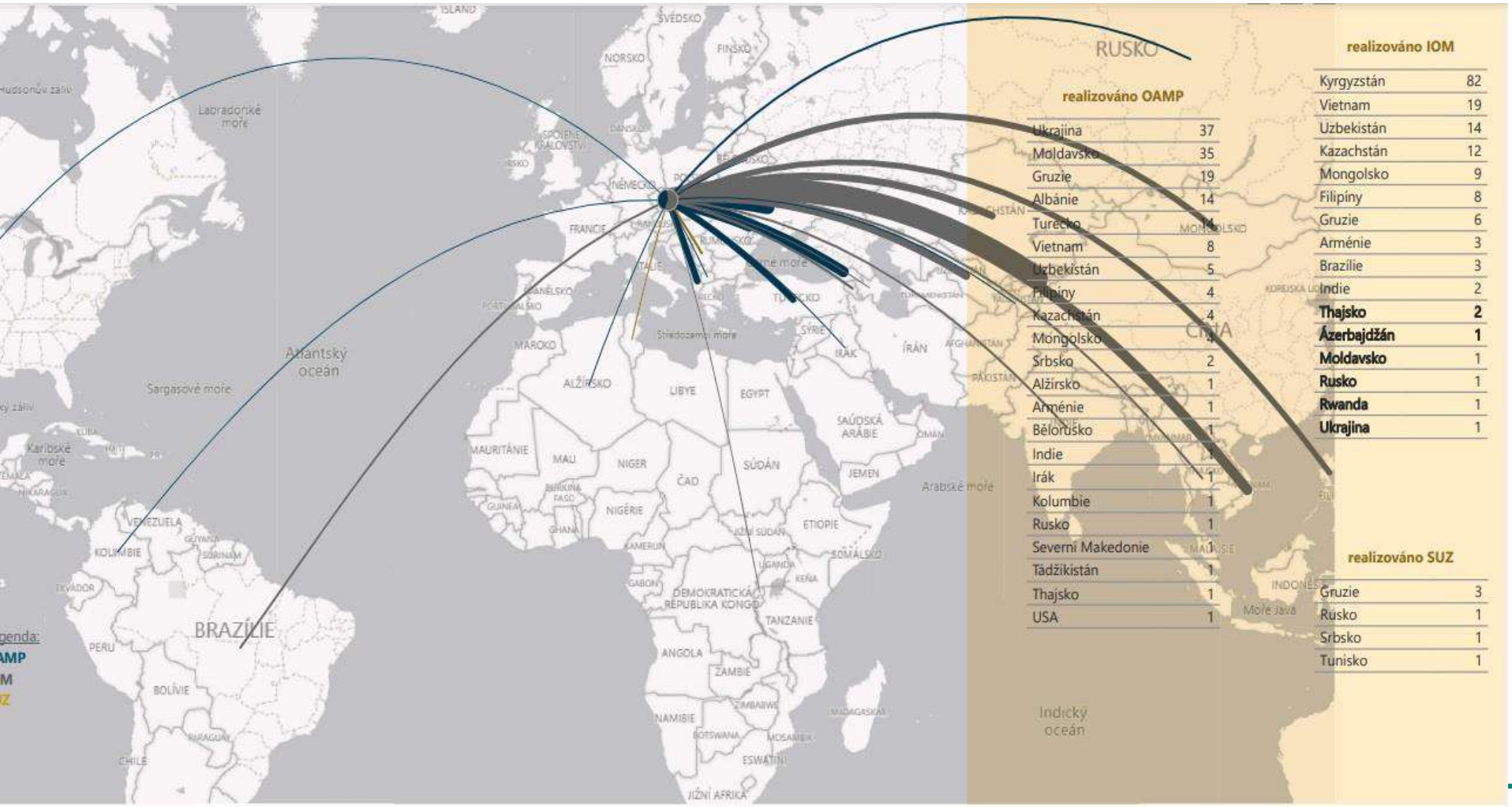

DĚKUJI ZA POZORNOST.

Kancelář veřejného ochránce práv
Údolní 39
602 00 Brno
Czech Republic

JUDr. Bc. Veronika Víchová
vichova@ochrance.cz

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ ZE TŘETÍCH ZEMÍ MIMO EU VČETNĚ CIZINCŮ V REŽIMU DO Z POHLEDU ZAMĚSTNAVATELŮ

24/11/22

Celková míra ekonomické aktivity v ČR

	2017	2018	2019	2020	2021
Počet ekonomicky aktivních (v tis. osob)	5377,1	5415,4	5312,2	5372,0	5 213,4
Míra ekonomické aktivity (%)	60,2	60,6	60,4	59,8	59,7
Zaměstnanost (v tis. osob)	5221,6	5293,8	5303,1	5234,9	5 194,4
Míra zaměstnanosti	59,1	58,7	59,8	58,3	58,1

Zdroj: ČSÚ

Struktura zaměstnanosti podle typu pozice na trhu práce v ČR

	2017		2018		2019		2020		2021	
	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zaměst. v %	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zaměst. v %	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zaměst. v %	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zaměst. v %	Počet osob v tis.	Podíl na celkové zaměst. v %
Celkem (počet zaměstnaných)	5138,6	100,0	5299,6	100,0	5303,1	100,0	5234,9	100,0	5234,9	100,0
Zaměstnanci	4256,0	82,8	4396,4	83,0	4412,1	83,2	4 350,9	83,1	4 382,5	84,1
Podnikatelé bez zaměstnanců (OSVČ)	693,4	13,5	705,6	13,3	705,6	13,3	723,0	13,8	685,7	11,8
Podnikatelé se zaměstnanci	161,3	3,1	165,5	3,1	160,6	3,0	161,0	3,0	145,1	2,6

Zdroj: MPSV

Věková struktura obyvatelstva 15+ (v tis.)

Věkové skupiny	2020			2021			rozdíl 2021-2020			index 2021/2020 (%)
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
15-24	963,9	495,8	468,2	976,9	502,4	474,6	13,0	6,6	6,4	101,3
25-39	2 116,4	1 092,2	1 024,2	2 070,4	1 068,5	1 001,9	-46,0	-23,7	-22,3	97,8
40-54	2 456,2	1 260,1	1 196,1	2 473,5	1 269,2	1 204,4	17,3	9,1	8,2	100,7
55-64	1 301,8	643,7	658,0	1 288,9	638,6	650,4	-12,9	-5,2	-7,7	99,0
65+	2 147,5	905,7	1 241,8	2 164,8	912,4	1 252,4	17,2	6,6	10,6	100,8
15+	8 985,8	4 397,5	4 588,3	8 974,6	4 391,0	4 583,6	-11,3	-6,5	-4,7	99,9
15-64	6 838,3	3 491,8	3 346,5	6 809,8	3 478,6	3 331,2	-28,5	-13,2	-15,3	99,6
20-64	6 355,2	3 243,2	3 111,9	6 311,3	3 222,3	3 088,9	-43,9	-20,9	-23,0	99,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Tabulka č. 5 Struktura zaměstnanosti podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO)

Zaměstnaní v NH		2020		2021		rozdíl 2021-2020 (tis.)	index 2021/2020 (%)
		v tis.	%	v tis.	%		
Celkem		**5 234,9**	**100,0**	**5 213,4**	**100,0**	**-21,6**	**99,6**
z toho:							
1	Zákonodárci a řídící pracovníci	224,3	**4,3**	263,8	**5,1**	39,5	**117,6**
2	Specialisté	886,6	**16,9**	973,5	**18,7**	86,8	**109,8**
3	Techničtí a odborní pracovníci	916,7	**17,5**	877,6	**16,8**	-39,0	**95,7**
4	Úředníci	479,1	Kliknutím vyberte ohraničení			1,7	**100,4**
5	Pracovníci ve službách a prodeji	784,9	**15,0**	757,5	**14,5**	-27,4	**96,5**
6	Kvalifikovaní dělníci v zemědělství	61,9	**1,2**	59,5	**1,1**	-2,4	**96,2**
7	Řemeslníci a opraváři	835,8	**16,0**	797,7	**15,3**	-38,1	**95,4**
8	Obsluha strojů a zařízení	703,5	**13,4**	693,1	**13,3**	-10,5	**98,5**
9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	316,7	**6,0**	293,8	**5,6**	-22,8	**92,8**

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Vývoj nabídky a poptávky na trhu práce

Státní občanství	Rok	Podíl zaměstnanců podle odvětvových sekcí CZ-NACE																		
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Slovensko	2019	1,2%	0,3%	31,2%	0,4%	0,5%	6,2%	12,6%	6,0%	2,8%	9,6%	3,0%	0,8%	6,6%	10,2%	0,0%	2,5%	4,5%	0,5%	1,0%
	2020	0,8%	0,3%	31,3%	0,4%	0,5%	7,4%	12,7%	5,9%	1,5%	10,0%	3,1%	1,0%	7,2%	9,8%	0,1%	2,5%	4,4%	0,5%	0,8%
	2021	0,8%	0,2%	30,4%	0,4%	0,5%	8,4%	13,6%	6,1%	1,5%	10,1%	3,2%	1,0%	7,0%	8,3%	0,1%	2,6%	4,6%	0,6%	1,0%
Polsko	2019	0,5%	1,9%	52,5%	0,2%	0,0%	1,9%	2,0%	2,4%	0,5%	3,0%	0,9%	0,0%	3,6%	27,7%	0,0%	0,5%	1,0%	0,1%	1,0%
	2020	0,4%	1,1%	60,6%	0,0%	0,1%	2,1%	3,1%	2,1%	0,2%	4,0%	1,1%	0,6%	2,8%	18,3%	0,0%	0,7%	1,4%	0,1%	1,0%
	2021	0,4%	0,4%	61,8%	0,0%	0,1%	1,9%	3,0%	1,9%	0,2%	3,8%	0,9%	0,4%	2,4%	19,3%	0,0%	0,7%	1,4%	0,1%	1,2%
Německo	2019	0,3%	0,0%	38,3%	0,2%	0,4%	0,2%	8,2%	1,4%	1,5%	15,1%	1,9%	1,0%	15,0%	6,9%		8,8%	0,3%	0,3%	0,4%
	2020	0,1%		28,7%	0,1%	0,2%	0,3%	10,8%	1,3%	0,5%	15,9%	1,4%	7,6%	19,8%	4,8%		7,1%	1,1%	0,2%	0,1%
	2021	0,1%		28,0%	0,1%	0,1%	0,3%	11,5%	2,0%	0,8%	16,2%	1,2%	8,5%	18,0%	4,6%		6,8%	1,2%	0,2%	0,4%
Ukrajina	2019	5,2%	0,1%	37,4%	0,0%	0,6%	10,6%	9,4%	6,4%	5,5%	1,4%	0,3%	2,2%	2,4%	13,6%	0,0%	0,6%	2,9%	0,3%	0,9%
	2020	3,5%	0,1%	36,1%	0,0%	0,2%	13,8%	11,0%	7,4%	5,5%	1,8%	0,3%	2,5%	2,2%	11,2%	0,0%	0,7%	2,4%	0,4%	0,8%
	2021	3,4%	0,1%	37,1%	0,0%	0,3%	15,1%	8,8%	7,5%	5,1%	1,7%	0,2%	1,7%	1,8%	13,4%	0,0%	0,6%	2,2%	0,4%	0,7%
Bělorusko	2019	3,4%		31,0%			0,5%	7,3%	25,7%	1,0%	7,4%	1,4%		10,4%	5,2%		1,2%	4,6%	0,8%	0,2%
	2020	3,1%		36,2%	0,0%		0,8%	11,9%	7,3%	0,6%	10,4%	1,5%		6,5%	17,2%		1,3%	1,9%	1,0%	0,3%
	2021	3,4%	0,0%	33,8%	0,0%		0,6%	11,5%	8,3%	1,1%	12,3%	1,2%	2,1%	5,0%	16,1%		1,1%	2,3%	0,5%	0,8%
Moldavsko	2019	6,5%	0,8%	35,8%	0,2%	0,1%	3,0%	8,3%	4,0%	5,0%	1,3%	0,3%	0,1%	1,4%	30,7%		0,3%	1,7%	0,5%	0,2%
	2020	6,9%	2,0%	34,6%	1,2%	0,1%	2,7%	13,6%	4,6%	2,6%	1,6%	0,4%	2,4%	2,6%	21,8%		0,4%	1,5%	0,1%	0,8%
	2021	11,7%	0,7%	40,0%	1,3%	0,2%	2,7%	12,6%	4,7%	1,0%	1,5%	0,4%	0,8%	2,8%	17,6%		0,3%	1,1%	0,1%	0,5%
Mongolsko	2019			84,2%		0,1%	0,1%	2,6%	1,8%	1,0%	0,9%	0,2%		0,1%	7,9%		0,0%	0,1%	0,1%	1,0%
	2020			91,2%		0,1%	0,2%	2,8%	1,8%	1,4%	0,3%	0,1%		0,2%	1,6%		0,0%	0,1%	0,1%	0,2%
	2021			92,3%		0,1%	0,2%	2,1%	1,9%	0,8%	0,2%	0,0%		0,2%	1,5%		0,0%	0,1%	0,3%	0,2%
Indie	2019			24,2%			0,1%	3,5%	0,4%	2,1%	32,8%	1,1%		20,0%	3,0%		10,3%	0,3%	0,0%	2,3%
	2020	0,5%		18,4%				4,3%	0,4%	8,6%	31,1%	0,8%		21,3%	6,5%		7,8%	0,2%		0,1%
	2021	0,7%		20,4%				3,4%	0,5%	9,2%	29,5%	0,7%		19,8%	6,9%		8,7%	0,2%		0,1%
Filipíny	2020	4,4%		33,1%			0,2%	17,2%	6,3%	0,7%	3,8%	0,8%		1,8%	11,2%		0,4%	1,1%	1,6%	17,5%
	2021	3,3%		35,3%			0,2%	15,9%	4,5%	0,5%	3,4%	0,5%		1,4%	9,9%		0,2%	0,4%	2,2%	22,4%
Srbsko	2020			43,5%	0,1%		0,2%	11,5%	2,1%	1,4%	4,5%	0,7%	2,5%	12,9%	18,1%		1,8%	0,3%	0,1%	0,1%
	2021			47,0%			2,0%	10,8%	2,1%	8,4%	7,3%	0,7%	2,1%	10,1%	7,1%		2,1%	0,2%		0,1%
Kazachstán	2020	0,0%	0,1%	15,9%		1,7%	0,6%	15,3%	4,7%	3,0%	14,8%	2,7%	5,0%	14,4%	17,1%		1,4%	1,7%	1,5%	0,0%
	2021	0,1%	0,1%	20,7%		1,2%	0,2%	13,9%	5,5%	1,4%	17,0%	2,3%	7,3%	12,0%	14,6%		1,5%	1,2%	0,5%	0,6%

Státní občanství	Rok	Počet zaměstnanců v tisících podle odvětvových podsekcí												
		CA	CB	CC	CD	CE	CF	CG	CH	CI	CJ	CK	CL	CM
Slovensko	2019	1,0	0,3	0,8		0,4	0,2	2,1	3,3	1,7	1,7	2,4	6,3	1,3
	2020	0,9	0,1	1,0		0,4	0,2	2,0	2,8	1,7	1,5	2,4	5,9	1,7
	2021	1,0	0,1	0,9		0,4	0,2	1,9	2,5	1,8	1,7	2,2	5,8	2,0
Polsko	2019	0,2	0,5	0,2		0,1	0,3	1,3	0,9	0,6	1,4	1,2	5,1	0,2
	2020	0,2	0,4	0,2		0,1	0,3	1,0	0,7	0,5	1,4	0,9	5,1	0,2
	2021	0,2	0,5	0,2		0,1	0,3	1,1	0,8	0,6	1,6	1,0	5,4	0,2
Německo	2019										0,1	0,0	0,2	
	2020										0,1	0,1	0,2	
	2021										0,1	0,0	0,2	
Ukrajina	2019	2,0	0,9	0,6		0,2	0,2	2,9	2,5	0,9	1,7	1,0	4,2	0,8
	2020	2,5	0,7	0,7		0,3	0,2	2,9	2,6	1,1	1,6	1,4	4,5	0,9
	2021	2,8	0,5	1,2		0,3	0,3	3,6	3,0	1,5	2,0	1,9	6,1	1,3
Bělorusko	2019	0,1						0,1	0,0		0,2	0,1	0,1	
	2020							0,1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	
	2021	0,0						0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Moldavsko	2019	0,1						0,1	0,1		0,1	0,1	0,2	
	2020	0,0						0,1	0,2		0,1	0,1	0,1	
	2021	0,1						0,1	0,1		0,1	0,0	0,1	
Mongolsko	2019	0,3	0,3					0,1	0,1	0,7	0,2		1,4	
	2020	0,3	0,2					0,2	0,1	0,8	0,1		1,1	
	2021	0,3	0,2					0,2	0,0	0,8	0,2		1,4	
Indie	2019								0,0		0,0		0,1	0,1
	2020										0,0		0,1	0,1
	2021										0,0	0,0	0,2	0,1
Filipíny	2020	0,0		0,0					0,1		0,1	0,0	0,1	0,1
	2021	0,1		0,1					0,1		0,1	0,0	0,1	0,0
Srbsko	2020									0,0	0,1	0,1	0,2	
	2021								0,0	0,1	0,1	0,0	0,3	
Kazachstán	2020												0,0	
	2021	0,0							0,0		0,1	0,0	0,1	

Ukrajinci v datech ISPV v 1. pololetí 2022

- Největší zastoupeni na trhu práce – 93,5 tisíc, ve srovnání s 1. pol. 2021 nárůst ve mzdové sféře + 37%, platové +44%
- Výrazný nárůst počtu zaměstnaných žen ve srovnání s muži – ve mzdové sféře o +26% muži, + 52% ženy, v platové sféře + 29% muži, + 46% ženy.
- Výrazný nárůst ve věkové struktuře

- mzdová sféra - ženy do 30 let/ + 79%, muži 30 -49 let/ +51%,

- platová sféra – ženy 30 -49 let/+49%, muži 50 a více/+ 34%

- Nejvíce zastoupeni v odvětví – CZ- NACE „C“/ + 60%, CZ –ISCO - obsluha strojů a zařízení – mzdová sféra, CZ-NACE „Q“/+ 26%, zdravotní a sociální péče

Dotazníkové šetření – výstupy

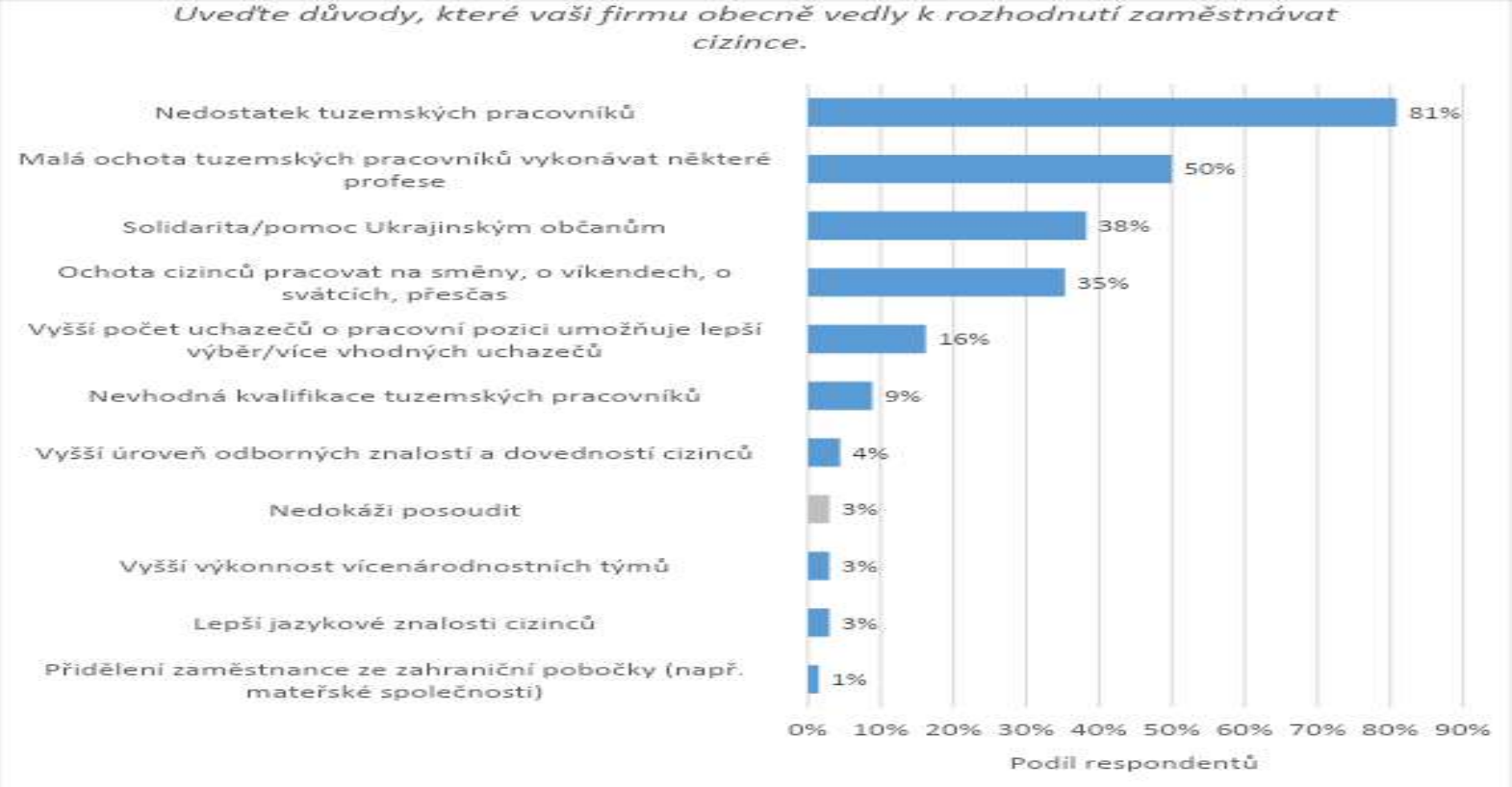

ZDROJ: TREXIMA S.R.O.

Dotazníkové šetření – výstupy

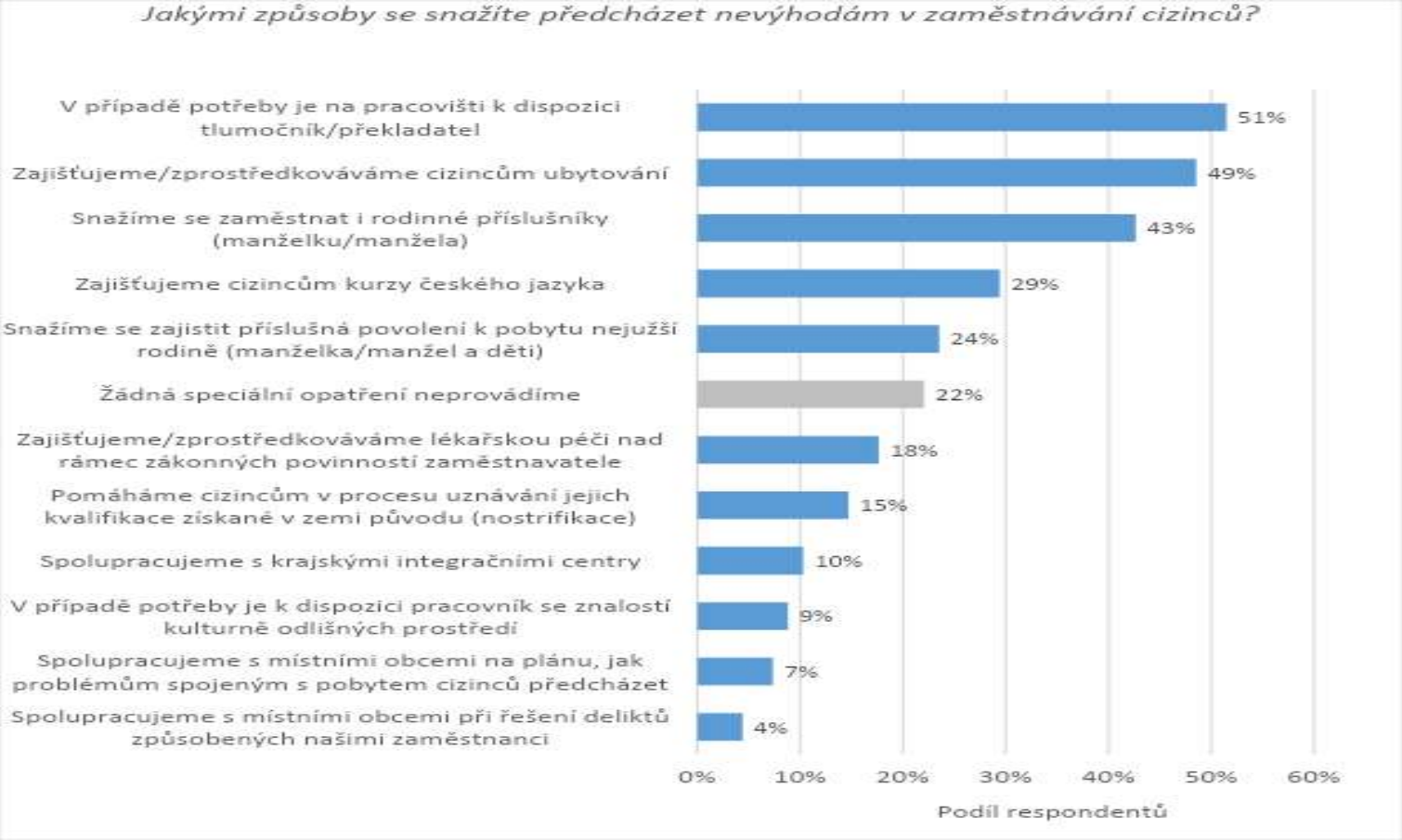

ZDROJ: TREXIMA S.R.O.

Doporučení z pohledu zaměstnavatelů

- **Zkrácení zákonné lhůty k vydání zaměstnanecké karty** - ZoPC stanoví, že o žádosti o vydání zaměstnanecké karty Ministerstvo vnitra České republiky rozhodne ve lhůtě do 60 dnů ode dne podání žádosti o vydání zaměstnanecké karty; ve lhůtě 90 dnů ode dne podání žádosti o vydání zaměstnanecké karty ve zvlášť složitých případech, nebo pokud ministerstvo požádalo o vydání závazného stanoviska Úřad práce České republiky.

- **Možnost podání žádosti o zaměstnanecké karty v České republice** - současná právní úprava ZoPC stanoví, že žádost o vydání zaměstnanecké karty se podává na zastupitelském úřadu v zemi původu. Výjimky zákon ve stejném ustanovení připouští pouze pro cizince, který na území České republiky pobývá na základě: (i) víza k pobytu nad 90 dnů, nebo (ii) povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem - **Navrhujeme** zavedení možnosti, aby žádost za cizince o vydání zaměstnanecké karty na MV - OAMP (Odbor azylové a migrační politiky), pokud žadatel v ČR pobývá na základě platného pobytového oprávnění, podal zaměstnavatel na základě plné moci, v případě vládních programů tento postup zákon dokonce předpokládá, ale nebylo využito.

Doporučení z pohledu zaměstnavatelů

- **Omezení provádění testu trhu práce** - ZoZ podmiňuje možnost získání zaměstnanecké karty předchozím ohlášením pracovního místa na příslušné pobočce Úřadu práce, který následně provádí test trhu práce, při kterém se snaží obsadit volné pracovní místo vhodnými registrovanými uchazeči z České republiky a zemí EU. Tento test trhu práce trvá ze zákona 30 dnů (může být zkrácen na min. 10 dnů). **Navrhujeme**:

- Zkrácení doby pro provádění testu trhu práce Úřadem práce České republiky; nebo

- Pro určité skupiny pracovních míst upustit od provádění testu trhu práce úplně. Pro tento účel lze stanovit skupiny **tzv. nedostatkových pracovních míst**, na základě doložených údajů/statistik ÚP.

Doporučení z pohledu zaměstnavatelů

- Rozšíření vládních programů - pro tzv**. nedostatkové profese ,** pro tzv. **digitální nomády** – specialisté z oblasti IT
- Navýšení kvót v Programu Kvalifikovaný zaměstnanec – Ukrajina/ – 40, Bělorusko/ – 1800
- Došlo k navýšení kvót a rozšíření o další zdrojové země – aktuální stav

- ***Arménie: 46 míst (roční kvóta - 550)***
- ***Filipíny: 199 míst (roční kvóta 2300 – jedná se o navýšení o 300 míst)***
- ***Gruzie: 50 míst (roční kvóta – 600)***
- ***Moldavsko: 128 míst (roční kvóta 1500 – jedná se o navýšení o 500 míst)***
- ***Severní Makedonie: 33 míst (roční kvóta – 400)***
- ***Srbsko a Černá hora: 162 míst (roční kvóta – 1900)***
- ***Mongolsko: 87 míst (roční kvóta – 1500)***
- ***Indie: 50 míst (roční kvóta – 600)***
- ***Kazachstán: 49 míst (roční kvóta – 500)***

Další navýšení zejména u zemí: Indie, Mongolsko a Kazachstán

Nesouhlas z pohledu zaměstnavatelů s doporučením

- **tzv. „blacklist“ nelegálně zaměstnávajících zaměstnavatelů –** obdobný návrh již byl v minulosti předložen do legislativního procesu, který se však nepodařilo dokončit. Jako obdobné příklady z jiných oblastí byl zmíněn projekt Státní zemědělské a potravinářské inspekce „Potraviny na pranýři“, dále příklad České obchodní inspekce.

- **odpovědnosti za nelegální práci v rámci subdodavatelského řetězce** - v současné době již odpovědnost existuje ve formě ust. § 141a zákona o zaměstnanosti (implementace sankční směrnicí 2009/52/ES), týká se jen úzké skupiny subjektů (§5, písm. e),bod.3) návrh na rozšíření na všechny druhy nelegální práce a spoluodpovědnost za zastřené zprostředkování zaměstnání u agentur práce.

Dotazy?

Děkuji za pozornost.

JUDr. Jitka Hejduková

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Zkušenosti z kontrol Státního úřadu inspekce práce zaměřených na pracovní podmínky držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny

Workshop

Aktuální otázky nelegální práce a zaměstnávání cizinců v ČR

23. listopadu 2022

Dalimila Solnická

STÁTNÍ ÚŘAD
INSPEKCE PRÁCE

Opava ☺

Státní úřad inspekce práce, Kolářská 451/13, 746 01 Opava
tel.: 950 179 101, fax: 553 626 672, www.suip.cz

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Orgány inspekce práce

- Státní úřad inspekce práce se sídlem v Opavě

- 8 oblastních inspektorátů práce

Orgány inspekce práce jsou kontrolními orgány na úseku ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek.

3 oblasti inspekce

- bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- pracovněprávní vztahy
- nelegální zaměstnávání

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Organizační struktura orgánů inspekce práce

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

↓

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE
OPAVA

↓

OBLASTNÍ INSPEKTORÁTY PRÁCE

Státní úřad inspekce práce, Kolářská 451/13, 746 01 Opava
tel.: 950 179 101, fax: 553 626 672, www.suip.cz

Oblastní inspektoráty práce

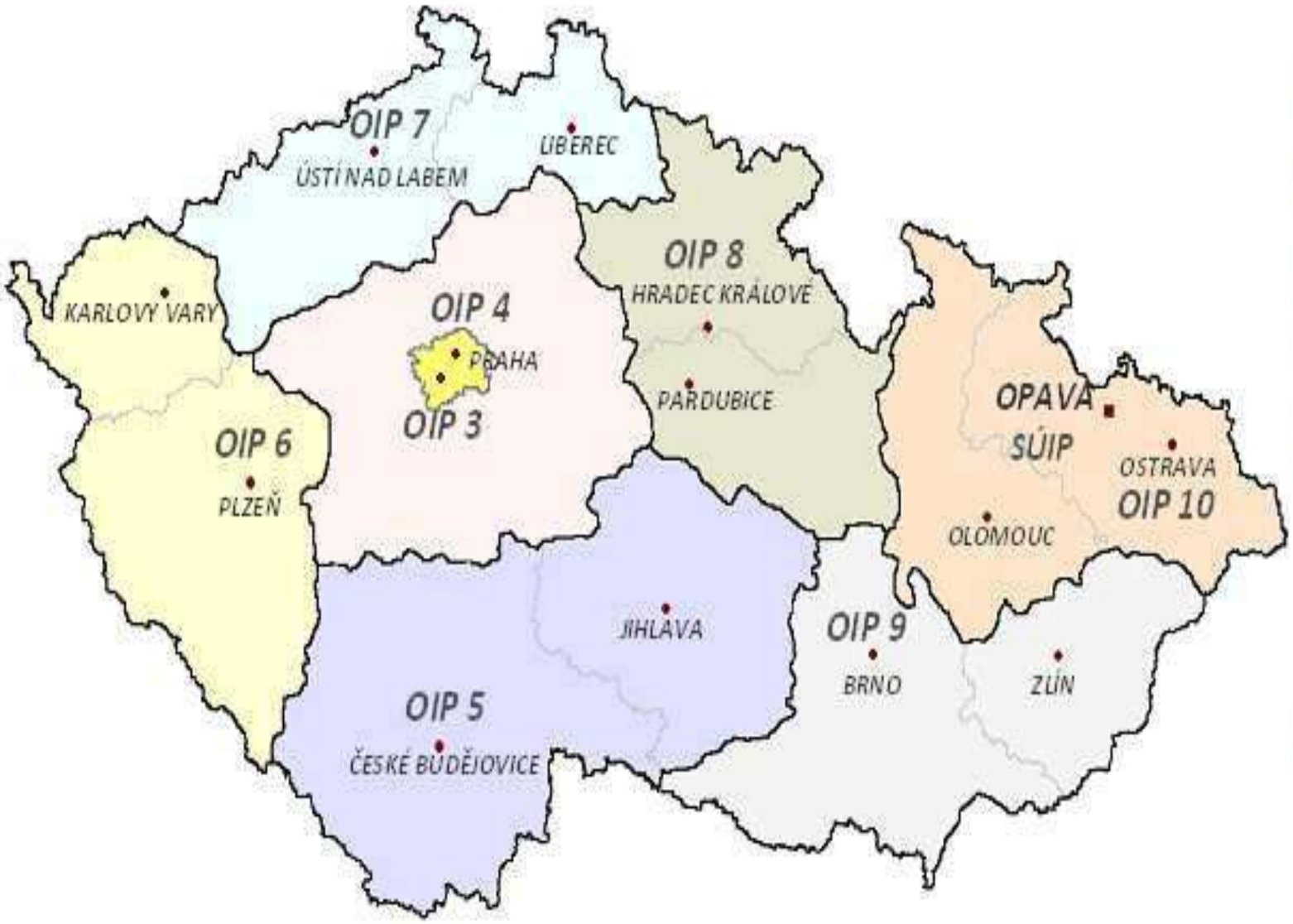

SÚIP OPAVA - SÍDLO SÚIP

OIP 3 PRAHA OIP pro HL. M. PRAHU

OIP 4 PRAHA OIP pro STŘEDOČESKÝ KRAJ

OIP 5 ČESKÉ BUDĚJOVICE OIP pro JIHOČESKÝ KRAJ A VYSOČINU

OIP 6 PLZEŇ OIP pro PLZEŇSKÝ KRAJ A KARLOVARSKÝ KRAJ

OIP 7 ÚSTÍ N. LABEM OIP pro ÚSTECKÝ KRAJ A LIBERECKÝ KRAJ

OIP 8 HRADEC KRÁLOVÉ OIP pro KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ A PARDUBICKÝ KRAJ

OIP 9 BRNO OIP pro JIHOMORAVSKÝ KRAJ A ZLÍNSKÝ KRAJ

OIP 10 OSTRAVA OIP pro MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ A OLOMOUCKÝ KRAJ

Státní úřad inspekce práce, Kolářská 451/13, 746 01 Opava
tel.: 950 179 101, fax: 553 626 672, www.suip.cz

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Právní rámec kontrolní činnosti inspekce práce

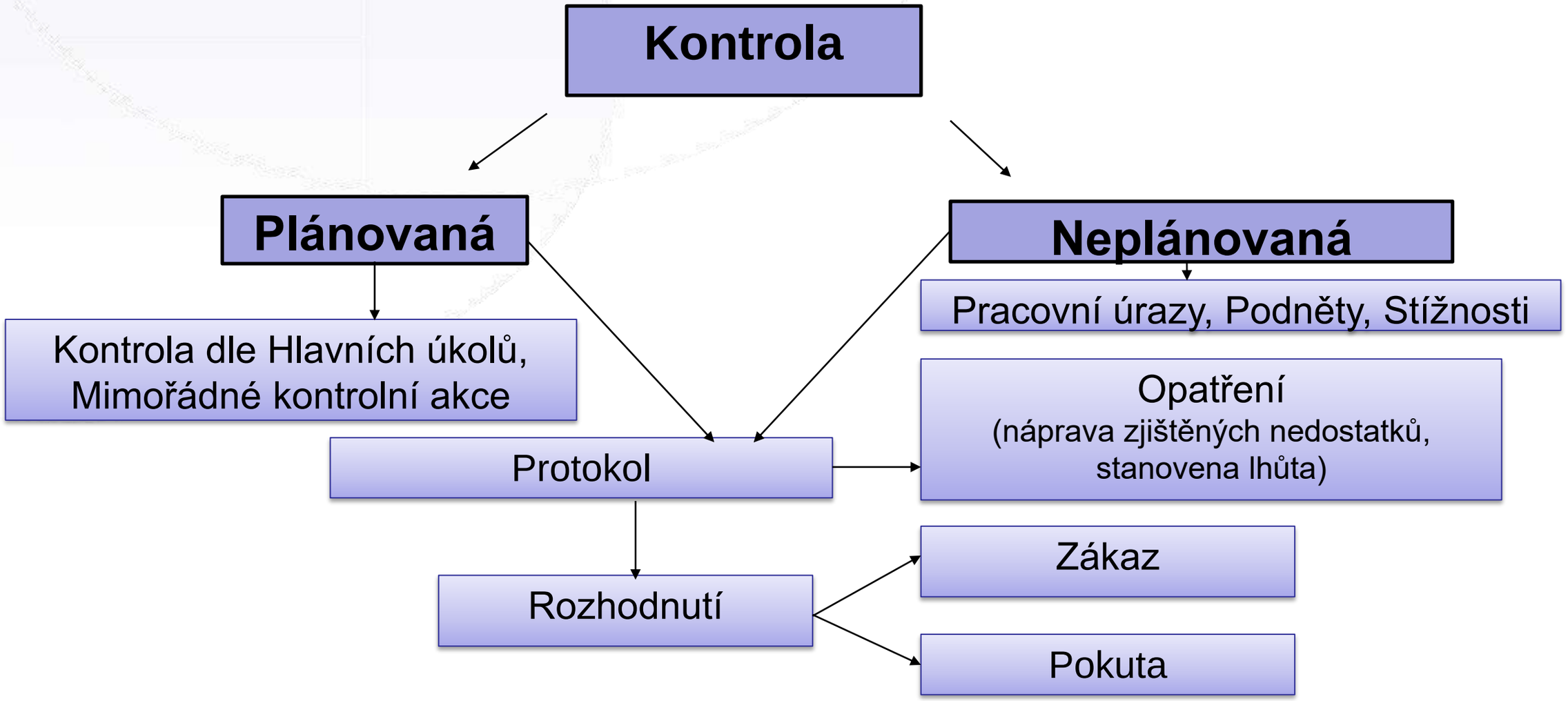

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Počty kontrol v oblastech kontrolní působnosti

Rok	Bezpečnost práce	Pracovněprávní vztahy	Zaměstnanost	Nelegální práce	Celkem
2018	9 092	5 063	501	8 339	22 995
2019	9 361	7 015	1 298	8 160	25 834
2020	6 226	3 408	661	5 557	15 852
2021	5 234	3 318	669	5 222	14 443
k 22.11.2022	5 344	2 709	579	5 318	13 950

Dále orgány inspekce práce:

- vydaly k 22.11.2022 celkem **1 561** vyjádření k projektovým dokumentacím staveb, určených pro užívání ve veřejném zájmu nebo jako pracoviště fyzických osob,
- se k 22.11.2022 účastnily **704** případů kolaudačních řízení,
- provedly k 22.11.2022 celkem **406** kontrol příčin a okolností pracovních úrazů,
- ve více než 7 000 případech v roce poskytnuto poradenství (poskytováno ve všech okresech).

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Počet přijatých podnětů ke kontrole

Rok	Počet podnětů ke kontrole	Počet kontrol na základě podnětů
2013	9 169	6 871
2014	8 255	4 026
2015	7 414	5 694
2016	7 409	5 664
2017	6 870	5 489
2018	6 670	5 037
2019	6 786	4 813
2020	5 833	3 809
2021	5 318	3 221
K 22.11.2022	**3 826**	**2 758**

Pozn.: Jeden podnět může směřovat do více oblastí.

Přijaté podněty dle kontrolních oblastí

Úsek kontrol	Podněty v roce 2021	Podněty v roce 2022
PPV	3 068	2 175
BOZP (BOZP a VTZ)	676	463
ZoZ	213	164
NLZ	1 294	989
Celkem všechny úseky kontroly	**5 318***	**3 826****

* V roce 2021 bylo dále přijato **20 podnětů** do oblasti zákona o dětské skupině.

** V roce 2022 bylo dále přijato **26 podnětů** do oblasti zákona o dětské skupině a **48 podnětů** na dočasnou ochranu.

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Výsledky kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání

Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		občané ČR	občané EU	cizinci	celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 339	763	225	3 595	4 583
2019	8 160	622	207	3 513	4 342
2020	5 557	556	141	2 413	3 110
2021	5 222	312	288	2 695	3 295
K 22.11.2022	**5 318**	**362**	**67**	**1 601**	**2 030**

Státní příslušnost nelegálně zaměstnaných cizinců

Státní příslušnost	Počet NLZ osob				
	2018	2019	2020	2021	2022
Ukrajina	2 873	3 015	1 999	2 295	1 382
Moldavsko	197	246	130	81	87
Vietnam	285	62	88	80	33
Gruzie	15	16	29	32	7
Kazachstán	1	11	7	25	10
Ruská federace	21	12	14	24	9
Bělorusko	23	13	13	18	7
Srbsko	59	12	44	6	6
Uzbekistán	34	10	4	29	5
Kyrgyzstán	4	3	3	16	3
Mongolsko	3	14	9	1	3
Filipíny	4	13	0	4	1
Bangladéš	6	2	2	0	1
Makedonie	6	2	3	5	0
Thajsko	1	6	10	0	0

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Aktivity SÚIP v souvislosti se zaměstnáváním občanů Ukrajiny, držitelů dočasné ochrany

- od počátku přítomnost inspektorů v krajských asistenčních centrech pomoci Ukrajině (KACPU)
- do plánu kontrolních akcí na rok 2022 doplněn kontrolní úkol „Kontrola v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, se zvláštním zaměřením na kontrolu pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny“
- kontroly realizovány od 22. 4. 2022

Cílem kontrol je

- napomoci řádnému a legálnímu začlenění držitelů DO v rámci tuzemského trhu práce
- zajistit jim rovné podmínky a všechna práva garantovaná zaměstnancům pracovněprávními předpisy ČR
- zamezit pracovnímu zneužívání a vykořisťování držitelů DO na trhu práce
- zajistit jim bezpečnost a ochranu zdraví při práci

- **do kontrol je zapojeno 287 inspektorů**
- **do současné doby probíhají kontroly/byly zkontrolovány pracovní podmínky 7 017 držitelů DO z Ukrajiny**

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny

Zaměření kontrol:

- kontrola výkonu nelegální práce (potírání nelegálního zaměstnávání)
- kontrola podmínek vzniku pracovního poměru
- dodržování pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování obecně (zaručená mzda, příplatky…)
- dodržování povinnosti zajistit všem zaměstnancům rovné zacházení a zákaz diskriminace, a to v oblasti pracovních podmínek a odměňování
- dodržování právních předpisů v oblasti pracovní doby
- pracovní podmínky těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň, které kojí, a zaměstnankyň do konce devátého měsíce po porodu a mladistvých zaměstnanců
- dodržování pravidel agenturního zaměstnávání
- odhalování zastřeného zprostředkování zaměstnání
- plnění informačních a evidenčních povinností zaměstnavatele vůči Úřadu práce ČR
- dodržování základních povinností zaměstnavatele v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví (zdravotní prohlídky, školení, vybavení osobními ochrannými pracovními prostředky…)

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny

Podněty ke kontrole

• do současné doby obdržely orgány IP celkem **50 podnětů souvisejících se zaměstnáváním občanů Ukrajiny**

• **z toho 13 podnětů podali občané Ukrajiny** (většina podatelů jsou občané ČR, 1x občan Slovenské republiky)

• obsah podnětů: nevyplacená mzda, špatné pracovní podmínky, nelegální práce, nedodržování srovnatelných podmínek při agenturním zaměstnávání

• nejvíce obdržených podnětů: JM a Zlínsky kraj (17), Středočeský kraj (14)

• na základě podnětů byly zahájeny kontroly a jsou postupně dokončovány

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny

Kontroly

- **zahájeno** celkem **525 kontrol**
- **u 494 zaměstnavatelů** (někteří zaměstnavatelé mohli být kontrolováni více OIP)
- z toho **75 agentur práce**

- aktuálně **dokončeno 330 kontrol** (jimi zkontrolovány pracovní podmínky 3 520 držitelů DO)
- z toho **238 se zjištěným porušením** právních předpisů (tj. **92 bez zjištění**)

- celkem do současné doby podrobeny kontrole pracovní podmínky 7 017 držitelů DO (včetně kontrol v běhu)

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE

Kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny

Zjištěná porušení pracovněprávních předpisů:

Nejzávažnější – sankce až do 10 mil Kč:

- 47 zaměstnavatelů nelegálně zaměstnávalo 119 osob (z toho 46 držitelů DO)
- 25 zaměstnavatelů umožnilo zastřené zprostředkování zaměstnání (týkající se 172 držitelů DO)
- 2 zaměstnavatelé neuzavřeli se zaměstnanci pracovní smlouvu písemně (7 držitelů DO)

- 155 zaměstnavatelů nesplnilo informační a evidenční povinnost vůči Úřadu práce (524 držitelů DO)
- 48 zaměstnavatelů nesplnilo povinnost mít na pracovišti kopii dokladů prokazující existenci pracovněprávního vztahu (90 držitelů DO)
- ve 39 případech byly zjištěny nedostatky v oblasti odměňování (termín splatnosti, příplatky - 184 x vůči držiteli DO)
- 19 zaměstnavatelů mělo nedostatky ve vedení pracovní doby zaměstnanců (313 držitelů DO)
- 18 zaměstnavatelů připustilo výkon práce neodpovídající zdravotní způsobilosti zaměstnance (186 držitelů DO) a 8 zaměstnavatelů nezajistilo vstupní lékařské prohlídky zaměstnanců a (71 držitelů DO)
- 16 zaměstnavatelů nevydalo potvrzení o zaměstnání (46 držitelů DO)
- 13 zaměstnavatelů porušilo pravidla agenturního zaměstnávání (vůči 218 držitelů DO)

STÁTNÍ ÚŘAD
INSPEKCE PRÁCE

Děkuji Vám za pozornost.

Státní úřad inspekce práce, Kolářská 451/13, 746 01 Opava
tel.: 950 179 101, fax: 553 626 672, www.suip.cz

VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

WORKSHOP VÚBP

PŘEDSTAVENÍ VÝSTUPŮ PROJEKTU „PROBLEMATIKA NELEGÁLNÍ PRÁCE S DŮRAZEM NA PRACOVNĚPRÁVNÍ ASPEKTY A SOUVISEJÍCÍ ZAJIŠTĚNÍ BOZP“

Jana Ranglová, VÚBP, v. v. i., 23. 11. 2022

VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

VÝZKUMNÝ ÚKOL IP: PROBLEMATIKA NELEGÁLNÍ PRÁCE S DŮRAZEM NA PRACOVNĚPRÁVNÍ ASPEKTY A SOUVISEJÍCÍ ZAJIŠTĚNÍ BOZP

CÍLE PROJEKTU:

- Zmapovat a analyzovat aktuální stav týkající se nelegální práce v ČR, komparovat se zahraniční praxí.
- Zaměřit se na aspekty BOZP, odškodňování pracovních úrazů, nelegální zaměstnávání cizinců.
- Zpracování případových studií úrazů nelegálních pracovníků, trestněprávní aspekty a odpovědnost zaměstnavatele.

VÝSTUPY PROJEKTU:

- Odborné recenzované články, podcast, video spot, výzkumná zpráva, webové stránky určené cizincům,…

VÝSTUPY JSOU K DISPOZICI NA:

- https://vubp.cz/vyzkum-a-vyvoj/aktualne-resene-projekty/?id=35

VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

WEB PRÁCE CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

www.pracecizincu.cz

- 57 otázek a komplexních odpovědí srozumitelnou formou
- Dostupné jazykové verze:
  - čeština
  - angličtina
  - ukrajinština
  - vietnamština
  - rumunština (Moldavsko)

VÚBP VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

WEB PRÁCE CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

www.pracecizincu.cz

Účel:

- Poskytnout informace cizincům* ohledně
  - možností legálního zaměstnání v ČR;
  - práv a povinností zaměstnanců;
  - důsledků nelegálního zaměstnání;
  - Základní informace o BOZP a zdravotním pojištění.
- Motivovat cizince pracující nelegálně k „legalizaci“ pracovního poměru.
- Odpovědět na otázky, které mohou cizince v této souvislosti napadnout.
- Vytvořit FAQ po vzoru jiných zemí (VB, USA).

* cizinci – pracovníci ze států mimo EU, Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko, kteří nejsou rodinnými příslušníky občana EU

VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

WEB PRÁCE CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

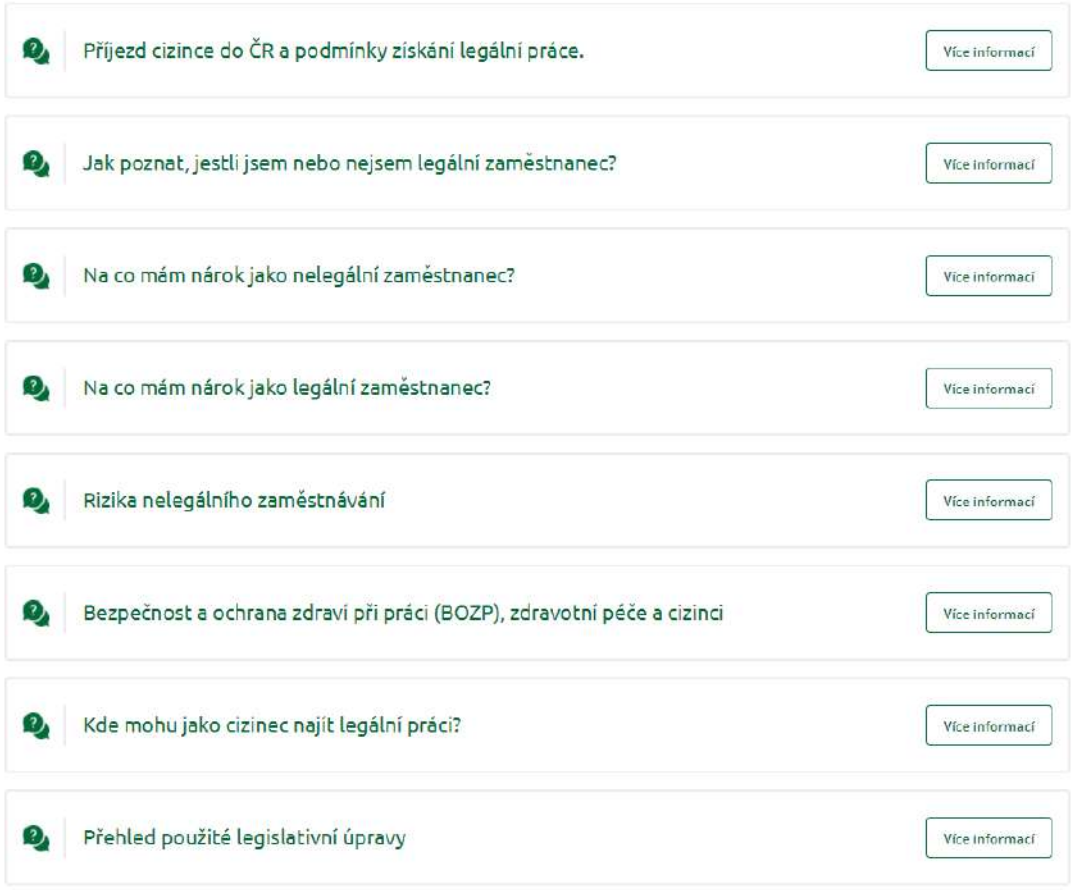

Pro výběr jednotlivého okruhu a zobrazení otázek přejděte na „Více informací“

Po zobrazení seznamu otázek lze pomocí šipky vpravo zobrazit odpověď na vybranou otázku

VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

WEB PRÁCE OBČANŮ EU V ČESKÉ REPUBLICE

www.eu-citizens.cz

- Sesterská webová stránka o podmínkách legální práce u cizinců – občanů EU a jejich rodinných příslušníků.
- Jazykové verze:
  - Čeština;
  - Angličtina;
  - Polština;
  - Bulharština;
  - Rumunština (Rumunsko).
- Informace o podmínkách legálního vstupu a výkonu práce na území ČR, rizicích nelegální práce, pracovních podmínkách a BOZP, organizacích nabízející pomoc v nouzi pro cizince, možnostech hledání práce v ČR legální cestou.

VÚBP VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE

DĚKUJI ZA POZORNOST

Jana Ranglová
Oddělení analýz a prognóz
E-mail: ranglova@vubp.cz

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.,
Jeruzalémská 1283/9, 110 00 Praha 1
Česká republika